HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

Premie: Insulinde Kalender.

Ter aanmoediging van het toetreden tot onze Vereeniging, heeft het Hoofdbestuur een premie uitgeloofd — voor zoolang de voorraad strekt — aan elk lid dat een nieuw lid, of meer leden, aanbrengt.

Die premie bestaat in den bekenden, typografisch als anderszins, bijzonder fraai uitgevoerden Insulinde kalender 1931 (Uitgave Weenenk en Snel, 's Gravenhage).

De kalender werd bewerkt en van foto's voorzien door den heer dr. W. G. N. v. d. Sleen te Haarlem en is in den handel voor *f* 3.50 verkrijgbaar.

De Britsch-Indische Conferentie.

I.

Als het resultaat der den 19en Januari gesloten ronde-tafel-conferentie tot zijn recht komt, zal voor Britsch-Indië een nieuw tijdperk zijn aangebroken. In verband met de zich nu zettende toestanden in Azië en met de zich alom vormende nieuwe verhoudingen zal die hervorming zelfs een nieuw tijdperk in de wereldgeschiedenis kunnen inluiden.

Bij die conferentie is de leiding genomen door de vertegenwoordigers der zelfbesturende Indische vorsten; zij hebben dit bereikt door met een groote verrassing op te treden en door zich verder zóó bekwame tactici te toonen, dat de volleerde Engelsche politici zich over de geheele linie naar hen hebben moeten voegen.

De verrassing. Wie zich in Engeland, vóórdat de conferentie geopend was, uitliet over het waarschijnlijk verloop der ronde-tafel-bijeenkomst, gaf als zijn meening, neen sterker, als zijn overtuiging te kennen, dat het heel verstandig was al de stroomingen en richtingen, die in Indië tegen elkander ingaan, samen te brengen, met Britsche politici. De besprekingen zouden onvermijdelijk op zóó sterke tegenstellingen wijzen, dat geen grondslag voor onderlinge overeenstemming te vinden zou zijn. Zoo zou dan blijken, dat er zonder de Britsche leiding niets te bereiken was. Allen zouden dus inzien, dat Engeland ook voor de toekomst de leiding in handen moet houden, dat Indië door Engeland bijeengehouden moet worden, en Engeland zou dan de toezegging doen van de geleidelijke ontwikkeling der kolonie volgens edelmoedige opvattingen te blijven bevorderen. Onder de vele tegenstellingen, die men als onverzoenlijk beschouwde, werden er vooral twee nadrukkelijk aangewezen: 1e. de zelfbesturende vorstenstaten (groot en klein totaal een 700-tal) zouden nooit met de gebieden onder rechtstreeksch Britsch bestuur samen onder een Indische dominionregeering willen komen; 2e. de Hindoes en de Mohamedanen staan vol haat en verbittering in openlijke vijandschap tegenover elkander.

Zoo dacht the man in de street, en zoo zal ook wel menig Britsch diplomaat gedacht hebben. 't Is echter anders geloopen.

De kern van de Indische vertegenwoordigingen was reeds weken vooruit te Londen aangekomen om daar, voor zooveel noodig in aanraking met de Britsche gezaghebbenden, over de ter conferentie aan te nemen houding te beraadslagen. De bijeenkomsten waren van vertrouwelijken aard, maar de pers wist er toch 't een en ander over mede te deelen. Wat men zoo vernam over de gedachtenwisselingen tusschen de Hindoes en de Mohamedanen gaf niet veel houvast; 't was om den andere een bericht over toenadering en verwijdering tusschen deze godsdienstige tegenstanders en dit is, op stuk van zaken, geen verkeerde weergave geweest van den woordenstrijd, want deze is zich ook verder, gedurende de geheele conferentie, blijven afspelen in het teeken van spannende onzekerheid. Daarentegen vernam men over de andere aangelegenheid 't samengaan van de vorstenstaten met 't overige Indië, vrij stellige berichten, die wezen op de mogelijkheid van overeenstemming. De prinsen zouden niet afkeerig zijn van het vormen van een eenheidsstaat, waarin hun landen samen met het gebied dat zich nu onder rechtstreeksch Britsch bestuur bevindt tot een federatie, een bond dus zouden worden georganiseerd.

Den 5en November konden de Engelsche bladen zelfs reeds beschouwingen geven over dit nieuwe geluid. Maar de verstrekkende beteekenis ervan werd toen toch niet ingezien, of men wilde aan den ernst ervan nog niet gelooven.

Nadat de Koning den 12en November de conferentie in een plechtige zitting geopend had, was het de maharadja van Pattiala (Hindoe), die, gesteund door den Aga Khan (Mohamedaan) het voorstel deed om den Britschen eersten minister Mac Donald tot algemeen voorzitt r van de conferentie te kiezen. In deze wijze van doen lag al iets dat symbolische beteekenis had. Indiërs deden het voorstel, zij gunden Engeland de eereplaats.

Dien dag spraken na Mac Donald maar enkele vooraanstaande persoonlijkheden. Een hunner, Jin-

nah, wekte daarbij de ergernis op van een deel der aanwezigen en der Engelsche pers. Hij riep de eerste ministers der dominions, die zoo pas de Rijksconferentie hadden bijgewoond en nu, op 't punt van Londen te verlaten, nog juist als genoodigde toeschouwers de plechtige opening der Britsch-Indische conferentie konden bijwonen, Jinnah riep deze premiers toe, dat zij hier de geboorte van een nieuw dominion aanschouwden. Toch liep hij, aldus sprekende, slechts een beetje vooruit op hetgeen al spoedig herhaald zou worden. Voor de plechtige opening was de groote koninklijke galerij van het Hoogerhuis gekozen, maar de eigenlijke zittingen van de conferentie zouden worden gehouden in St. James-paleis en daar kwam men den 17en November voor 't eerst bijeen. Bij die gelegenheid opende Sir Tej Saproe, een bekende figuur die door Engeland zelf reeds meermalen op den voorgrond geplaatst was, de rij der sprekers met *een uiteenzetting van het recht van Britsch-Indië om volledigen dominionstatus te krijgen èn een plaats op voet van gelijkheid in de groote Britsche gemeenschap.*

De volgende spreker, de maharadjah van Bikanir, werkte dit nader uit; in politieken zin zijn er twee Indië's, dat onder rechtstreeksch Engelsch bestuur en dat onder het bestuur van regeerende inheemsche vorsten, bij een centrale eenheidsregeering voor geheel Indië zou de zelfstandigheid der vorstenstaten in het gedrang komen, maar bij *een federatie, gevormd door de zelfbesturende staten en de gebieden, die thans onder rechtstreeksch Britsch bestuur staan, zou ieder zijn plaats kunnen krijgen.*

Al kwam nadien een stem uit Indië de maharadja van Rewa, ook meer conservatieve opvattingen weergeven, met de door de twee eerst vermelde sprekers aangegeven beginselen was toch de lijn getrokken waarnaar de conferentie zich verder is blijven richten.

De vorsten hadden, in hun voorvergaderingen, de bereidverklaring om tot de federatie toe te treden, ook al in duidelijk opgestelde punten samengevat. Deze kwamen hierop neer: 1e. De onderkoning van Indië zal blijven vertegenwoordiger van den Engelschen Koning (dus niet van de Britsche regeering; men weet dat dit voor de dominions ook zoo aanvaard is; de gebieden willen en zullen zijn zelfstandige staten onder eenzelfden koning); 2e. Alle dynastieke kwesties, a. d. z. opvolging, huwelijk, macht der vorsten in hun gebied, e. d. m. geheel aan hen zelf

overlaten; 3e. Een billijk aandeel in alle staatsdiensten van den Pan-Indischen bond, a. d. z. spoorwegen, kanalen, irrigatie, douane, e. d. m.; 4e. Het Br.-I. leger zal onder den onderkoning blijven staan, die de staatstroepen gebruiken kan waar en wanneer hij dit noodig acht (d. i. dus ter beschikking van den plaatsvervanger van den Koning, niet van een hoogen dienaar der Engelsche regeering); 5e. De bestaande verdragen zullen blijven bestaan èn niet veranderd worden in nieuwe overeenkomsten met de Pan-Indische regeering (de vorsten willen vrijwillige verdragen met Engeland, staat met staat); 6e. De bevoegdheid van den Koning, om te oordeelen en in te grijpen in de vorstenstaten, in gevallen van wanbestuur, verkwisting van staatsfondsen e. d. m. zal voortaan moeten komen aan een Raad van vorsten.

Uit alles blijkt, dat de vorsten bij het besluit om van hun zelfstandigheid iets prijs te geven door in een federatie op te gaan, anderzijds voorwaarden bedingen welke hun een veel grootere mate van vrijheid zullen geven dan zij tot nu toe hebben. Zij zijn tot het besef gekomen, dat zij zich niet onttrekken kunnen aan het algemeen wereldgebeuren, maar zij trachten den gang van zaken, binnen hun gebied zelf in handen te houden, bovendien is de voogdij van Engeland, met een resident dwarskijker en bediller, menigen ontwikkelden zelfbestuurder al lang tot ergernis geworden. Zij willen baas in eigen huis worden, de onderlinge aangelegenheden hunner staten in onderling goed vinden regelen, en voor de algemeene Br.-I. zaken in een federatieve regeering voor geheel Indië samenwerken.

De geest, die uit de aldus gestelde voorwaarden spreekt, is ook gevaren in de andere ter conferentie vertegenwoordigde groepen en schakeeringen, al zong ook hier elk vogeltje zooals 't gebekt is.

Om het element der verrassing ten deze goed te doen uitkomen, moet men zich herinneren wat de Engelsche regeering gedaan heeft om aan de ronde-tafel-conferentie een soort van schema, van uitgewerkte studie voor te leggen, waarin eenigszins een aanwijzing zou voorkomen van de richting waarin de bestuurshervorming zou kunnen worden geleid.

Toen men in 1928 beslòot om met hervormingen ernst te maken, werden twee afzonderlijke Engelsche commissies in werking gesteld. De eene (die Londen niet verliet) voor de vorstenstaten. Wat zij ten slotte aan te bevelen had, komt neer op geleidelijke uitbreiding van de bevoegdheden en den werkkring der bestaande Prinsenkamer. De andere (wier leden twee maal een informatietocht door Indië maakten) voor Britsch-Indië. Zij is bekend geworden als de Commissie-Simon. Zij kwam tot de oplossing: uitbreiding van de bevoegdheden en den werkkring der provinciën, waaruit een groei voor deze en voor de vorstenstaten moet ontstaan. De verdere ontwikkeling zou moeten worden geleid door de Indische regeering, in wier samenstel en werkwijze eigenlijk geen verandering van beteekenis behoeft te komen. Er is lang gedraald met het publiceeren van het desbetreffende rapport, dat niemand voldeed. Toch werd 't aanvankelijk beschouwd als punt van uitgang voor de besprekingen ter ronde tafelconferentie. Maar de Labourregeering, die er geen vrede mee had, kreeg van Lord Irwin een in September 1930 opgesteld memorandum, dat haar meer naar den zin was. De onderkoning ging veel verder dan de Simon-commissie, hij wilde den groei van onderop ook wel zien zooals de commissie deze had aangegeven, maar voor het Indische opperbestuur vroeg hij een vèrstrekkende onafhankelijkheid van de Engelsche regeering, en hij dacht in overeenstemming hiermee aan de Indische regeering zelfstandigheid toe voor verschillende bestuurszaken, die thans van Londen uit worden beheerscht. Hierbij maakte hij echter voorbehoud voor buitenlandsche-, defensie-, financieele aangelegenheden. Voor zoover hij iets zag dat aan een federatie deed denken, was dit toch eerst in een heel verre toekomst als een mogelijkheid te bespeuren. De regeering van Mac Donald verwachtte van dit stuk een groot effect. Om dit ten volle te laten inslaan, hield zij het stil; het zou gepubliceerd worden op den dag waarop de ronde-tafel-conferentie haar beraadslagingen zou beginnen. 't Zou het Simon-rapport terzijde schuiven, om zelf het uitgangspunt en den wegwijzer te vormen voor de beraadslagingen.

Deze troef is echter overtroefd door de andere verrassing, die der vorstenverklaringen. De Oostersche politici wonnen in fijn en geslepen spel het meesterschap van de westersche staatslieden.

De Engelsche sprekers ter conferentie — toch geenszins de eersten de besten — hadden zich bij 't afsteken van hun eerste redevoeringen nog niet in de nieuwe situatie ingedacht. De conservatieve leider Lord Peel en de liberale leider Lord Reading sloegen aanvankelijk een toon aan van vermaning en van boosheid bij de te vèrgaande, te blinde vrijmoedigheid. Maar in den loop der beraadslagingen bleek Reading bekeerd tot de nieuwe inzichten, zóó zelfs dat hij gewaardeerde medewerking heeft verleend bij het opstellen der slotclosules, en Peel heeft ten slotte nog wel zooiets als een verzuchting laten hooren, maar daaruit sprak toch duidelijk: *tegen te houden is het aangekondigde nieuwe niet meer!*

Hiermede vliegen wij echter op het verlòop vooruit, en dit heeft toch te veel interessants te verwerken gegeven om 't hier onbesproken te laten.

Over de uitwerking der groote verrassing zelf en over ander ter conferentie afgedane onderwerpen dus een volgenden keer.

De vruchtencultuur als volkscultuur voor Suriname

door

C. L. TOMSON.

II.

In het artikel, opgenomen in het „Kol. Wbl." van 22 Jan. j.l. verwees ik naar bijlage I. Daar deze bijlage toen niet gereed was, volgt deze hier.

Aan versche vruchten importeerde; in

	1928	1929
CANADA.		
Bananen	$ 3,370,520	$ 2,799.147
Grapefruit	941.523	1,062,455
Citroenen	1,470,633	1,664,366
Lemmetjes	1,046	132,327
Oranges	9,940,781	9,042,025
Ananas	524,469	470,921
Guave & Mangoes	10,601	geen cijfers
UNITED STATES.		
Bananen	$ —,—	$ 36,047,069
Grapefruit	77,017	151,878
Citroenen	1,197,949	1,664,366
Lemmetjes	48,245	2,335
Ananas	1,319,360	2,413,324
Oranges	1,795	84,403
ENGELAND.		
Bananen		$ 5,639,590
Grapefruit		902,141
Lemons, Limes		1,429,207
Oranges		9,811,990
DUITSCHLAND.		
Bananen	R.M. 37,775,000	R.M. 47,848,000
Sinaasappelen	73,432,000	84,021,000
Citroenen	13,145,000	20,894,000
Versche Ananas	8,621,000	7,277.000
NEDERLAND.		
Bananen		f 6,708,000
Citroenen		1,195,000
Manderijnen		910,000
Sinaasappelen		12,372,000
Sukade		452,000

Aan geconserveerd fruit en eenige andere landbouwproducten voor Suriname van belang werd ingevoerd in 1929

	1929
CANADA.	
Ananas in blik	$ 1,183,036
Citrus fruits rinds in brine	80.760
Fruit juices	428,848
U. S. A.	
Ananas in blik	2,071,879
Fruit juices	168,566
Peanut oil	333,201
Citroen schillen	607,700
ENGELAND.	
Ananas in blik	£ 1,323,913
Totaal aan geconserveerd fruit	6,938,913
NEDERLAND.	
Vruchtenpulp	f 468,871
Grondnotenkoeken	12,824,595
Soyakoeken	7,082,113
Oranges en Citroen schillen	88,562
Grondnotenolie	11,070,776
Katoenzaadolie	1,269,718
Soya olie	15,667,809
Vruchtensappen (ongezoete)	79,225
„ (gezoete)	45,011

Aan bovenstaande Statistiek voeg ik het volgende toe:

Bij aandachtige beschouwing ziet men dat Canada in 1929 een groot tekort aan citrus-vruchten had, vooral aan Grope fruit. De bananen zal ik buiten beschouwing laten, daar deze vrucht momenteel geen belang voor Suriname heeft, hetgeen echter niet uitsluit, dat dit mettertijd wel eens anders kan worden.

De overige cijfers spreken alle voor zich zelf, ik behoef daaraan niets toe te voegen, alleen dit. Ik heb den import in Nederland van diverse koeken en olieën doorgesteld, omrede ik hiermede wil aantoonen, dat bij nieuwen Citusaanleg, waarbij tusschenplanting wordt benut, men hier kan zien wat of er voor perspectieve in sommige producten zit, die alle zeer goed in Suriname geplant en verwerkt kunnen worden.

N.B. In het vorige artikel staat op blz. 17, regel 13 van onder af Zuid-Amerika, dit moet zijn *Zuid-Afrika.*

Van Week tot Week.

Van Maandag 19 tot Zondag 25 Januari.

In de groep Nederlanders zijn tot Volksraadsleden gekozen de candidaten: van het Indo-Eur. Verb., F. H. de Hoog, mr. P. A. Blauw, F. H. Zeydel, N. Beets, C. E. Barre en ir. E. J. L. Fuhri; van de Vaderl. Club: mr. R. A. A. Fruin, mr. P. M. C. J. Hamer, dr. W. K. H. Feuilletau de Bruyn, H. J. van Holst Pellekaan en S. I. Kahn; v. d. Ind. Kath. Partij J. A. Monod de Froideville; v. d. Pol. Econ. Bond A. J. N. Engelenberg; v. d. Ver. v. Ambt. bij het B. B. dr. E. J. Burger; v. d. Christ. Staatk. Partij mr. C. C. van Helsdingen; v. d. zich noemende Ned. Ind. Soc. Dem. Arb. Partij geene.

Naar verluidt is een verzetbeweging uitgebroken in kampong Rembel, in het Tegalsche, omdat de bevolking zich niet wilde onderwerpen aan de miltpunctie. Er had een botsing plaats tusschen volk en bestuur. Aan de zijde van het bestuur werden 7 personen gewond: de ass.-wedana en zes agenten. Het verzet is gebroken. Het conflict had geen communistischen of nationalistischen ondergrond.

Doordat in Deli, gedurende één etmaal 256 m.m. regen viel (d.i. 100 m.m. boven het record van 1910), kwamen overal overstroomingen en dijkbreuken voor. Dientengevolge is o.m. de weg Medan—Bindjei afgesloten voor het verkeer; de spoordijk naar de onderneming Arnhemia is doorgebroken; de rivierdijk van de Wampoe eveneens, waardoor de spoordijk nabij Kwala Bingei wordt bedreigd. Op Poeloe Brayan staat het water 1 M. hoog. Het treinverkeer naar Belawan is stopgezet. De weg tusschen Medan en Belawan is overstroomd. Het uit Holland komende vliegtuig van de K. L. M. landde vlot, niettegenstaande het vliegveld op sommige plaatsen was ondergeloopen, terwijl de omgeving van het vliegveld geheel was overstroomd, en de Wampoe-dijk thans, evenals in 1926, op een viertal plaatsen is doorgebroken, waardoor veel schade werd toegebracht aan de tabaksondernemingen. Het spoorwegverkeer was grootendeels gestremd, daar de ballastlaag in alle richtingen tientallen meters is weggeslagen, doch is nu vrijwel hersteld.

Ook in Indragiri banjirde het. De gezaghebber van Taloek seinde dat de door de reeds drie nachten aanhoudende hevige regens de Koeantan buiten zijn oevers was getreden, waardoor de geheele onderafdeeling werd overstroomd. De hoofdplaats stond op sommige plaatsen een meter onder water, evenals de weg naar Sentadjo. De verbinding tusschen Taloek en Pakanbaroe was verbroken. In kampong Sinambek begonnen de huizen te hellen. De kampongs bovenstrooms van Taloek zijn ontruimd, waarbij de militairen hulp verleenden. Enorme schade is aangericht aan de grootendeels nog te velde staande padi. Alle sawahs langs de rivieren stonden ruim drie meter onder water. Groote hoeveelheden opgeslagen padi zijn vermoedelijk bedorven. De volksschool te Loeboek-Djambi is ontruimd. Het water was nog steeds wassende.

De ordonnantie van 22 December 1930 Stsbl. 441, tot verhooging van het handelsrecht treedt 1 Februari in werking.

Gemeld wordt dat de dir. van landbouw, dr. Bernard, in April voor korten tijd naar Europa vertrekt voor besprekingen inzake de rubbercultuur.

De werking van den Merapi is thans geruststellender dan een week geleden. Uit waarnemingen uit de lucht, bevestigd door luchtfoto's, blijkt dat de eruptieve werking betrekkelijk gering is, en dat de ramp werd veroorzaakt door verschuiving en kanteling van de westelijke prop. De K. N. I. L. M. maakte Zaterdag van Batavia, Bandoeng en Semarang uit met volle toestellen geslaagde vluchten naar den Merapi.

In den Volksraad werd door den Dir. v. Just., mr. Schrieke, het reglement op de godsdienstige rechtspraak verdedigd. Hij wees in het bijzonder de bewering af als zou de behandeling van erfrechtzaken door den Landraad het rechtsgevoel niet bevredigen. Hij gaf voorbeelden van verschillende streken waar het adatrecht in zulke zaken ook voor de bevolking uitgaat boven het Mohammedaansch recht.

In de groep uitheemsche onderdanen-niet-Nederlanders zijn gekozen de zittende Chineesche leden H. H. Kan, Yo Heng Kam en Loa Sek Hie.

Dr. Harloff meldde dat bij de verkenningsvluchten boven den Merapi geen veranderingen aan den top meer zijn waargenomen. De lavamassa van de nieuwe prop is nog steeds in langzame beweging en bevindt zich geheel in de groote kloof aan de westzijde. De door de regens zwaar bandjirende kali Gendol en kali Woro voerden geen nieuw eruptiemateriaal aan.

Woensdagmorgen om 7 uur werden hevige aardschokken gevoeld in Midden-Java. Zij richtten materieele schade aan in de Inlandsche dorpjes Boemiajoe en Proepoek. Zes inwoners werden gedood door het neervallen van de schoorsteenen van een tapioca-fabriek. Des nachts zijn nieuwe schokken geconstateerd. De bevingen zouden van tectonischen en niet van vulkanischen aard zijn.

Onder de auspiciën van de Ver. Kolonisatie Nieuw-Guinea vertrokken van Soerabaja 12 mannen, 7 vrouwen, 11 meisjes en 14 jongens naar het Sentanimeer.

Den 21sten j.l. heeft te Tandj. Priok, aan boord van De Zeven Provinciën de ceremonieele overgave van het marinecommandement door vice-admiraal A. ten Broecke Hoekstra aan schout-bij-nacht J. F. Osten plaats gevonden, gevolgd door de overgave van het directoraat ten departemente van marine. De gouverneur-generaal heeft den scheidenden commandant der zeemacht een afscheidsdiner aangeboden, waaraan 50 genoodigden aanzaten.

De Volksraad beëindigde de behandeling van het ontwerp inzake de godsdienstige rechtspraak. Aangenomen werd een door den heer Wiranata Koesoema voorgesteld amendement om het aantal bijzitters van het penghoeloe-gerecht op twee te stellen, in plaats van op één, hoewel de regeering dit onaanvaardbaar achtte op grond van financieele redenen. Alle artikelen werden zonder hoofdelijke stemming aangenomen. De eindstemming werd uitgesteld tot Maandag.

In de afdeeling Limapoeloe-kotta op de Westkust van Sumatra zijn de onderdistricten Pajakoemboe en Tandjoengpati grootendeels overstroomd. De padi op de sawahs der negorijen langs de rivieren is grootendeels vernield. De schade is niet bekend. De irrigatie-leiding is op vele plaatsen doorgebroken. Bruggen en duikers zijn weggeslagen. Ook elders in het gewest is door hevigen regenval groote ravage aangericht. Het verkeer is op verschillende groote wegen gestremd. Ook uit Midden-Java worden hevige banjirs gemeld, die belangrijke materieele schade aanrichtten.

Begin Mei ondernemen kapitein-vlieger M. P. Patist en de bestuurder der K. N. I. L. M., J. J. Moll, vergezeld van den werktuigkundige der K. N. I. L. M., Elleman, een postvlucht van Batavia naar Melbourne en terug met een drie-motorigen Fokker der K. N. I. L. M. Doel is het aanknoopen van luchtvaartrelaties met Australië, het inluiden van een luchtpostdienst tusschen Java en Australië en het verhoogen van de belangstelling in Australië voor Nederl.-Indië. De vliegtocht sluit heen en terug aan op den luchtdienst Nederland—Indië.

Eenige organisaties zegden steun toe voor opvoering van de opbrengst van het brievenrecht, welke dient voor dekking van de onkosten. Een luchtpostzegel van *f* 1 per 20 gram wordt uitgegeven.

Naar verluidt is er een begin gemaakt met de triangulatie van het gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden, als voorbereiding tot de topografische opnemingen van het gebied. Atjeh is een van de weinige nog niet behoorlijk in kaart gebrachte gebiedsdeelen in Indië. De bestaande kaarten zijn gemaakt uit vluchtige opmetingen, patrouilleschetsen enz.

De kaarteering van het gouvernement wordt door het bestuur zeer op prijs gesteld. Het zal een werk zijn van eenige jaren. Voorloopig zal enkel het cultuurgebied, speciaal de Noordkust, in kaart worden gebracht.

De Landraad heeft uitspraak doende in de Gondang Legi-zaak (betreffende den aankoop van gronden voor een inlandsche suikerfabriek), de koopacte van Raden Soetomo nietig verklaard. Deze moet binnen twee weken maatregelen treffen tot teruggave van den grond aan den rechtmatigen eigenaar den mandoer Wilang Sastro der onderneming Baliardjosari.

De directeur van financiën en de voorzitter der Welvaartscommissie zullen vermoedelijk op 27 dezer, in den Volksraad een uiteenzetting geven over den financieelen en den economischen toestand van Indië.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Een tweetal Volkenkundige Gidsen.

Onlangs werden wij aangenaam verrast met de toezending van 'n tweetal tegelijk der bekende „Gidsen" voor het Volkenkundig Museum van het „Koloniaal Instituut" te Amsterdam, n.l. No. VII, handelend over *De Molukken*, door *W. Ruinen*, Archivaris, en No. VIII, over *Nieuw-Guinee*, door *J. C. Lamster*, Conservator aan bovengenoemde instelling.

Beide boekjes zijn weer even keurig uitgevoerd als hunne zes voorgangers, handig en smaakvol; en verkrijgbaar voor den zeer billijken prijs van 50 cents.

Op den omslag van eerstgenoemde prijkt de foto van het model eener fraai opgetuigde feestprauw uit Banda; op het andere dat van een ovalen, houten Sagobak uit Noord Nieuw-Guinee, waarvan de buitenkant versierd is met de bekende spiraalmotieven, binnen ruitvormen besloten, die donker uitkomend tegen een lichten achtergrond, een zeer mooie rhytmisch artistieke vlakvulling vormen. Een sprekend bewijs, hoe deze „primitieve" volken uitmunten in de ornament-kunst, te meer bewonderenswaardig, omdat die toegepast wordt op hunne dagelijksche gebruiksvoorwerpen!

Op de eerste bladzijde der beide boekjes vindt men een plattegrond van den „Tweeden Omgang" van het Volkenkundig Museum, zoodat de bezoekers gemakkelijk den weg kunnen vinden: twee trappen op, langs de beide hoekzalen aan tropische gezondheidsleer en Anthropologie gewijd, komt men in de Afdeeling: Nieuw-Guinee en de Molukken. Den onderhoudenden „Gids" volgend, kan men dan, op beknopte wijze, véél van die streken te weten komen. Ieder boekje is in een tien- à twaalftal hoofdstukken verdeeld, begint met een kort overzicht van land en volk. Zoo schrijft de heer Ruinen o.m.:

> „Wijd verspreid in de ruime en diepe binnenzeeën tusschen Celebes en Nieuw-Guinea liggen, ter weerszijden van den evenaar, meer dan *achthonderd groote en kleine eilanden*: de door schoonheid van land en zee beroemde archipel der Molukken.
>
> „Eertijds had deze naam betrekking op een veel kleiner gebied. In de Nagara-kretagama, het Oudjavaansche geschrift van het midden der 14e eeuw, is Maloko de naam van het eiland Ternate. Ook het daarvan overgenomen Maluquo (Maluco) wordt in Portugeesche en Spaansche bronnen der 16e en 17e eeuw uitsluitend voor Ternate gebruikt. Daarnaast ontstaat dan de term „as Malucas (ook „as Moluccas"), waarvan later het Hollandsche „Molukken" werd afgeleid. Oorspronkelijk gold de naam alleen voor vijf bewesten Halmahera gelegen eilanden, Ternate, Tidore, Moti, Makian en Batjan, die oudtijds het centrum waren van kruidnagelteelt en -handel. Hoofdzakelijk a's gevolg van veranderingen in de staatkundige en administratieve indeeling van deze gewesten, ging de naam Molukken op een telkens grooter gebied over, dat zich aanvankelijk alleen over de noordelijke, doch later ook over de zuidelijke eilanden uitbreidde."
>
> „De bevolking is economisch zwak te noemen. Eigenlijke landbouw wordt door haar niet beoefend, wel ladangbouw, bijna uitsluitend als roofbouw gedreven. *De huisnijverheid, die in enkele streken een vrij hoogen graad van ontwikkeling vertoonde, gaat sterk achteruit door import van goedkoope Europeesche artikelen*" [1])

De heer Ruinen vertelt verder, dat de meest op den voorgrond tredende bevolkingsgroep is die van Ambon en de Oeliasers. Daar hun reeds in de 16de eeuw de Christelijke leer werd verkondigd en scholen verrezen, waar zoowel in den Compagniestijd, als later onder Nederlandsch bestuur, veel aan onderwijs ten koste werd gelegd, staan z.i. die bewoners in ontwikkeling en beschaving bovenaan. En ook door bijzondere karaktereigenschappen meent schrijver, staat het Christelijk-Ambonsche volksdeel ons nader dan bijna alle andere Indische volken. Hij wijst er op, dat onder den invloed van Christendom en onderwijs de bevolking van een groot aantal kustplaatsen op de groote eilanden Ceram en Boeroe zich in dezelfde richting ontwikkeld heeft.

Verder wordt achtereenvolgens de inhoud behandeld der verschillende kasten in deze afdeeling aanwezig en o.a. de aandacht gevestigd op de bekende, mooie weefsels van de Tanimbar-eilanden, op de matjes en vooral het aardewerk der Kai-eilanden, waarvan hij bij de foto van een drietal zeer fraaie exemplaren [2]) opmerkt:

> „Dit aardewerk neemt onder de producten van de pottenbakkerskunst in den Oost-Indischen Archipel een zeer bijzondere plaats in. Niet alleen, dat in het aanbrengen van de vormen en in de ornamentiek een merkwaardige kunstzin tot uiting komt, het staat bovendien geheel afzonderlijk, omdat het als proeve van versiering door beschildering het hoogst staat in den Indischen Archipel.
>
> „De vraag, hoe op deze afgelegen eilandengroep een tak van kunstnijverheid tot een dergelijke hooge ontwikkeling kon komen, vindt wellicht beantwoording in de historie. Zooals in geschriften van de 17e eeuw reeds wordt medegedeeld, was het bakken van potten en pannen in de Molukken van oudsher een „privilege" van enkele dorpen.
>
> „Aert Gijsels vermeldt dit reeds in zijn „Grondigh Verhael van Amboyna" van 1621 en in een oude beschrijving van de Bandagroep uit den tijd van de komst der eerste Hollandsche schepen, waarin wordt medegedeeld, dat ieder eiland een bijzonderen tak van nijverheid beoefende, staat omtrent de bewoners van Rozengain opgeteekend: „Rossingeyn houden haer vaert meest op Kay, ende Gorron om sagou; haer deel is om allerley potten te bakken, daer met sij deze eijlanden versien, alsmede de eijlanden van Amboyna, Ceram enz."
>
> „Van de Bandaneezen nu, die in 1621, na de verovering der Banda-eilanden door Jan Pietersz. Coen, hun land ontvluchtten, vestigden zich enkele groepen op de Kai eilanden in de dorpen Banda-Elat en Banda-Eli. Deze afstammelingen der oude Bandaneezen, die zich niet met de Kaieesche bevolking vermengden en thans nog een kleinen, geheel op zich zelf staanden stam vormen, zijn de pottebakkers van de Kai-eilanden.
>
> „Eigenaardig genoeg heeft hun kunst onder de Kaieezen geen navolging gevonden. Al het aardewerk, dat in de Kaieesche huishouding te pas komt, wordt door hen geleverd."

In een andere kast hangen, als decoratieve achtergrond voor kleinere voorwerpen, eenige lappen geklopte boombast. Zooals schrijver terecht opmerkt: „zijn op dit primitieve — maar daarom niet minder fraaie materiaal Red. — met groote distinctie, sierlijke ornamenten in teere gele en bruine tinten aangebracht, een wijze van schilderen, die ver staat boven alles, wat op dit gebied van andere deelen van den Archipel bekend is."

Prof. Kükenthal, die in 1893 Halmahera bezocht, verklaarde in zijn reisverhaal: *„Die höchste Künstlerische Vollendung bekumde die Rindenleider."*

De heer Ruinen vervolgt:

> „De hier opgehangen lappen zijn grootendeels vrouwenrokjes. De beide einden van de lap worden op de linkerheup over elkaar geslagen en daar bevestigd, door de van rechts komende punt in te steken en vervolgens een weinig om te draaien. Behalve deze rokjes maakte men op Halmahera voor de vrouwen nog jakjes en voor de mannen lendengordels van geklopte boombast. Als materiaal diende de schors van den *gado*-boom *(Broussonetia spec.)*, welke werd geweekt, geklopt en gebleekt. *Echter wordt de gado-kleeding op Halmahera, evenals elders, hoe langer hoe meer verdrongen door Europeesche katoenen kleedjes.* [3])
>
> „Bijzondere belangstelling vragen ook de tegen den wand opgestelde planken, afkomstig van huizen in Noordwest-Ceram, door de kunstige en fraaie versiering en de forsche lijnen van het ornament. Van de hoog ontwikkelde sierkunst der West-Cerammers getuigt ook het gegraveerde ornament op bamboe-kokers, die algemeen worden gebruikt, o.a. voor het opbergen van de sirihkalk".

Verder zijn er in de Kasten nog verschillende soorten van doozen, korven en mandjes voor allerlei doeleinden bestemd, o.a. de bekende *tatoemboe* tot berging van kleederen.

In den regel wordt van deze doozen een nest van

6, 7 of meer in elkaar passende exemplaren vervaardigd, elk voorzien van een overschuivend deksel. Het maken van deze doozen is een bedrijf, dat reeds eeuwenlang wordt uitgeoefend, voornamelijk op de eilandjes ten Z.O. van Ceram, ze zijn om hun duurzaamheid zeer gewild, heel Indië door en zelfs ook in Europa.

De hoog ontwikkelde kunstzin van de bewoners van Halmahera, zooals deze tot uiting komt in de versiering en beschildering van boombast-kleeding kan ook blijken uit de tentoongestelde voorwerpen in een volgende kast, waarbij schrijver opmerkt: „Dat het vlechtwerk van de Molukken tot het fijnste en het mooiste in Indië behoort en vooral de siermatten van Halmahera pronkstukjes van ornament te zien geven, is bekend. *Nog steeds wordt deze kunst beoefend, hoewel ze sterk achteruit gaat*". [4])

Beroemd zijn nog de fijne zeefjes van Batjan, welke ook nestgewijze vervaardigd worden.

In een ligvitrine zijn op een lichtrood geruit weefsel van de Soela-eilanden allerlei voorwerpen voor lichaamsopschik uitgestald.

Versiering van het lichaam is voor sommige volksgroepen in de Molukken een zaak van bijzondere en voortdurende zorg, of was dit nog voor kort, zoo merkt schrijver op en voegt daaraan terecht toe: „Met de primitieve middelen en materialen, die ter beschikking staan, worden daarbij dikwijls verrassend mooie resultaten verkregen".

In een staande vitrine, midden in de zaal, is in levensgroote verhoudingen een allerliefst tafereel opgesteld van een jonge Aloene-vrouw van West-Ceram aan haar weefgetouw.

Op de Tanimber-eilanden staat de weefkunst op een belangrijk hooger peil, hetgeen, zooals de heer Ruinen schrijft: „zich niet alleen openbaart in de wijze van uitvoering, doch ook door het gebruik van meerdere kleurschakeeringen en -combinaties, door het aanbrengen van verschillende versieringsmotieven en gestyleerde figuren, alsmede door de toepassing der ikatmethode." Zeer merkwaardige kunstuitingen o.a. op de Tarumbar-eilanden, zijn ook de vooronderbeeldjes en z.g. *Tavoe's* aan de beschouwing waaraan schrijver tot slot eenige zeer lezenswaardige bladzijden wijdt, bij de daarvan in het boekje gereproduceerde afbeeldingen.

⁂

Over de Gids betreffende de afdeeling Nieuw-Guinee, door den heer *J. C. Lamster* samengesteld, kunnen wij hier kort zijn, daar schrijver reeds veel van het daarin beschrevene, vooral op 't gebied van volkskunst, weergaf, in zijn onlangs verschenen, belangrijk artikel over de Papoea's van *Het Sentani Meer* in het maandschrift „De Aarde", waarop wij hier destijds uitvoerig de aandacht hebben gevestigd.

Over den naam van het volk zegt schrijver o.a.: „dat het bij handelaren, reizigers en andere vreemdelingen bekend staat onder den naam van Papoea's. Van de talrijke volksgroepen waarin de bewoners van Nieuw Guinee verdeeld zijn, is er geen, die zichzelf Papoea's noemt. Vermoedelijk is die naam dan ook van vreemden oorsprong en ontstaan uit het Maleische woord *poea-poea*, dat kroesharig beteekent."

Onder het hoofdstuk „Kleeding en Opschik" wordt o.a. vermeld:

> „De weinige aanraking met vreemde elementen is dan ook een van de hoofdredenen, waardoor de Papoea's nog tot de meest primitieve volksgroepen van den Archipel moeten worden gerekend. Hun kleeding — als er hier nog van kleeding kan worden gesproken — beperkt zich tot het allernoodzakelijkste.
>
> „De primitiefste toestand in dezen wordt aangetroffen in enkele gebieden in de nabijheid van de Humboldt-Baai en van het grensgebied bij den bovenloop van de Sepik-rivier in voormalig Duitsch Nieuw Guinee. Hier loopt de Papoea zonder eenige schaambedekking rond, en wel merkwaardig mag het worden genoemd dat explorateurs van naam en gezag zooals *v. d. Sande* en *Gooszen* den indruk kregen, dat het zeer zeker geen schaamteloosheid is, die deze natuurmenschen er toe brengt om, zooals Gooszen het zoo typisch omschrijft, wel afzichtelijke zweren en wonden te bedekken, maar overigens de opvatting huldigen, dat wie gezond is, ook niets te bedekken heeft".

Maar zooals wij reeds vroeger opmerkten, mede aan de hand van hetgeen de heer Lamster schreef: Ook onder de Papoea's zijn groote sierkunstenaars. In deze Gids lezen wij o.m.:

> „Alhoewel de gereedschappen waarover de Papoea beschikt uiterst primitief zijn, heeft zijn vaardigheid bij het snijden van zijn korwaarbeeldjes en korwaar-amuletten, van zijn vogel- en vischfiguren voor prauwversieringen, van de beelden en het à-jour snijwerk voor tempelversiering, kortom om opschikartikelen, gebruiksvoorwerpen, wapens, vaartuigen, schepriemen enz. met fraai hout- en bamboe-snijwerk te voorzien een groote hoogte bereikt. De Papoea-kunstenaar volgt in het aanbrengen van zijn sierlijke en smaakvolle ornamenten op pijlen, boogen, lanzen, schilden, huisraad, kalebassen, kokosschalen, bamboe kokers enz. een vaste traditie en handhaaft daarbij een eigen sprekenden stijl. De herkomst van een versierd voorwerp is in den regel dan ook reeds op het eerste gezicht te herkennen. Geelvink-Baai, Humboldt-Baai, Mimika, Oost-Baai, Marind-anim, zij alle hebben hun eigen stijl en hun eigen versieringsmotieven, en reeds na oppervlakkige kennismaking, zal men zich in de identificeering van Papoea-voorwerpen met versieringsmotieven niet spoedig vergissen".

Bovengenoemd artikel eindigde schrijver dan ook, zooals onze lezers zich nog wel zullen herinneren, met de dezerzijds hartgrondig beaamden wensch: dat de toenemende aanraking van den Papoea met den hem „superieuren" blanke, niet moge leiden tot achteruitgang in diens zoo zeer te waardeeren kunstuitingen.

---

[1]) De cursiveering is van ons, met de vraag: Is er van Europeesche zijde ooit iets gedaan om die hoogstaande huisnijverheid — bedoeld wordt volkskunst — levendig te houden en te bevorderen? Red.

[2]) Ook in de Toonkamers van „Boeatan", Heulstraat 19, Den Haag, kan men dergelijke mooie stukken bewonderen en.... koopen. Red.

[3]) De cursiveering is alweder van ons, met de opmerking: Hoe jammer, dat op de scholen daar deze verschillende takken van handenarbeid niet onderwezen worden door daarin bedreven landslieden! Die mooie rokjes vinden zelfs in Europa aftrek o.a. als lampekappen. Red.

[4]) De cursiveering is wederom van ons, met de opmerking: Het Gouvernement wachte dus niet zóó lang met de bevordering er van, totdat dit kunsthandwerk er geheel verdwenen is geraakt! Red.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Tegen het communisme.

In *De Loc.* (17/12, blz. 30) waarschuwt de *Nationale Bond tegen Revolutie* voor het communisme, dat ook in het Verre Oosten tracht gebruik te maken van de onervarenheid der Nationalistische leiders. Individueel kan de burgerij zich niet tegen de communisten verzetten en daarom is aaneensluiting noodzakelijk. In 1920 is de bovengenoemde organisatie in Holland gesticht; volgens haar statuten heeft zij als eerste doel *het bestrijden van den revolutionnairen geest in Nederland en zijne Koloniën*, onder welken vorm of welke leuze die zich ook openbaart. De communisten werken in ons Vaderland onvermoeid aan de voorbereiding der groote revolutie in leger, vloot en bedrijven van allerlei aard; onder de jeugd en de vrouwen, middels tooneel, films, radio en couranten. En de burgerij merkt het niet en laat hen rustig hun gang gaan. Rusland zij en blijve ons steeds ten voorbeeld! Het lijkt zoo rustig in de naaste omgeving, terwijl in *Rusland* en *China* millioenen sterven door moord, burgeroorlog en hongersnood. Allen — zoo besluit het betoog — die ernstig willen medewerken aan het behoud der huidige Staatsorde, vereenigt u, geeft u op als lid van den Nationalen Bond tegen Revolutie bij de secr.-penn. voor Ned.-Indië, mevr. H. de Gruyter, Kramat 172, Weltevreden. De contributie voor Indië bedraagt slechts *f* 5,— 's jaars en is dus binnen ieders bereik.

Onderwerpen van internationalen of interkolonialen aard treffen wij aan in de *Java-Bode* (18/12, 2de bl. „Het roode gevaar in China"; 22/12, 3de bl. „Om den Pacific"; 23/12 „Aden onbeschermd"), *De Loc.* (16/12, blz. 21 „Leening aan China"), het *Soer. Hbl.* (15/12 „Het revolutionnaire voorbehoud"; 16/12 „Br.-Indië te Londen"; 17/12 „Het Land der twee rivieren"; 18/12 „Buitenl. politiek in de Fransche Kamer", „Polen" en „Het Verre Oosten"), de *Deli Crt.* (27/12 „Genève") en *De Sum. Post* (22/12, 4de bl. „Egypte").

Effecten.

Het *Soer. Hbl.* acht het noodig om nogmaals in haar „Soer. Weekoverzicht" (20/12, 3de bl.) met klem te herhalen, dat het koersniveau van effecten niet stijgen kan, alvorens de daling van het goederen-prijsniveau definitief tot stand is gekomen, en zulks is nog niet het geval. De prijzen van tin, zilver, tarwe, suiker en rubber dalen weder; zulks zal waarschijnlijk eveneens het geval zijn met andere artikelen uit dezelfde groepen. Is eenmaal die daling tot stand gekomen, dan moet er een of andere stimulans zijn, welke de conjunctuur omhoog zal werken en deze is voorloopig nog niet te ontdekken,

integendeel. Op politiek gebied is het over de geheele wereld nog alles behalve couleur de rose. De voorbereidende ontwapeningsconferentie te Genève heeft blijkbaar zoo weinig resultaat opgeleverd, dat de groote assuradeurscombinatie Lloyd te Londen in overweging neemt om de premie voor oorlogsrisico te verhoogen met 6 d. per ton.

Het *Soer. Hbl.* schrijft over „Groothandelsprijzen en kosten van levensonderhoud" (16/12) en „Handel en Financiën" (17/12), de *Java-Bode* over „Toestand in de Scheepvaart in Indië" (17/12), „Havenwerken te Tandjong Priok" (22/12, 4de bl.) en „Bandoengsche en Delftsche ingenieurs" (18/12), *De Loc.* over „De zoutregie" (20/12, blz. 15).

Recht.

Het *Bat. Nwsbl.* (23/12) bevat de overwegingen, waarop de Landraad te Bandoeng zijn veroordeelend vonnis tegen de vier *P. N. I.*-leiders gegrond heeft. De van vele zijden met spanning verbeide uitspraak — niet in de eerste plaats met betrekking tot de beklaagden, doch tot *de zaak in haar beginsel zelve* — heeft, volgens het blad, de staatsgevaarlijkheid van de *P. N. I.* glashelder in het licht gesteld. De rechtbank heeft het wettig en overtuigend bewijs gevonden, dat de *P. N. I.* in waarheid een vereeniging is, die haar einddoel: de vrijheid dezer landen, trachtte te bereiken door middel van geweld. Het proces heeft tevens aangetoond, hoe de *P. N. I.* door haar relatie met communisten en communistisch gezinde elementen, een veel gevaarlijker karakter had dan een zuiver-nationalistische, revolutionnaire partij. Zoo is, met de veroordeeling der vier beklaagden, de staf gebroken over de geheele organisatie.

De *Java-Bode* (23/12) geeft eveneens haar oordeel over „De *P. N. I.*-zaak". Het *Bat. Nwsbl.* (18/12 „Studieclubs") waarschuwt de promotors van nationalistische partijen voor het betreden van den weg, dien *dr. Tjipto* wilde gaan, om het communisme ongemerkt nationalistisch te beïnvloeden; de mogelijkheid, dat het omgekeerde gebeurt, is grooter te achten. De weg is gevaarlijker dan de banneling van Neira misschien wel in vollen ernst gedacht heeft. *De Loc.* (17/12, blz. 34) vermeldt de namen van 196 in Boven-Digoel geïnterneerden, aan wie vergund is naar hun geboorteplaats dan wel vroegere woonplaats terug te keeren.

Belang en kwantitatief inzicht.

In de vorige artikelen in het „Soer. Hbl." over „Cultuurbelangen" prees de één het stelsel van opkoopriet, de ander vond het en verderf; een Regeering streed voor wintstaandeelkassen, een industrie zette zich daartegen schrap met al haar invloed. Naar het oordeel van „Insider" (*Soer. Hbl.* 20/12 „*Cultuurbelangen*") hebben de *meeningsverschillen*, ook nog nadat reeds alle gegevens en ervaringen over en weer zijn uitgewisseld, hun reden. Het logisch denken verloopt bij alle normale menschen op dezelfde wijze; uit dezelfde gegevens of praemissen trekken alle zuiver denkende menschen dezelfde conclusies. Wij zijn echter niet alleen denkende, maar ook voelende wezens. En ons gevoel overheerscht zoo dikwijls het zuiver denken. Onder de *emoties*, die ons van het juiste oordeel afhouden, zijn er o.a. twee, die zeer algemeen voorkomen. De *eerste* is de emotie, die voortkomt uit *het belang*, dat de denker heeft om een oordeel zus of zoo te doen uitvallen. Dit belang behoeft hem niet scherp bewust voor oogen te staan; het zal zelfs veelal in hoofdzaak in zijn onderbewustzijn een rol spelen; doch van daar uit wekt het emoties, die een bevooroordeelde keuze der gegevens tengevolge hebben en die daardoor tot een *éénzijdige conclusie* voeren. Of wij het betreuren of niet, de invloed van het belang op het denken en handelen is een onontkoombaar feit. Al het maatschappelijk gebeuren is de resultante van den belangenstrijd van groepen en personen. Dit is tevens oorzaak, dat een verbroken evenwicht op den duur wordt hersteld en dat de maatschappelijke ontwikkeling, over langere perioden gerekend, geregeld opwaarts gaat. Steeds grooter worden de groepen van menschen, die er georganiseerd voor strijden, dat hun belangen mede in aanmerking worden genomen; dat hun belangen werkelijk gaan meewegen. En steeds grooter wordt daardoor het aantal dergenen, die een zoodanigen welstand genieten, dat vele oorzaken van leed voor hen zijn weggenomen. *De tweede emotie*, die dikwijls een beletsel vormt voor juist oordeel, is de afkeer van zoovelen, om in getallen en in hoeveelheden te denken; gering is het aantal van hen, die

waarlijk genieten van het veilige oordeel, dat wortelt in *het kwantitatief inzicht*. Op kwalitatieve gegevens alleen, is geen juist oordeel mogelijk. In natuur en maatschappij is alles gebonden aan kwantiteit; aan afmeting, gewicht, getal, afstand, snelheid, tijdsduur en aan vele andere maten meer. „Insider" zal in zijne volgende artikelen over „Cultuurbelangen" telkenmale op het verband van belang en oordeel wijzen en ook dikwijls de kwantitatieve verhoudingen moeten bespreken, om het inzicht in een zaak te verhelderen. Dit kan vaak een langen weg van woordenstrijd afsnijden.

Les der practijk.

De Landraad te Djember veroordeelde den mandoer P. Mohamad alias Pandah tot zes maanden preventief. De Landraad was van oordeel, dat de heer L., geëmployeerde van de Onderneming *Kaliglagah*, beklaagde zwaar geprovoceerd had tot den aanval. *(De Sum. Post,* 24/12, 3de bl.)

Het *Soer. Hbl.* (15/12, 2de bl. Z.) vindt in den moordaanslag op Kaliglagah aanleiding om nogmaals te wijzen op de verandering, welke zich onder de Europeesche employé's heeft voltrokken. Het verslag der Landraadzitting is *z.i.* eene ernstige beschuldiging tegen den geest, welke op die onderneming den eersten geëmployeerde bezielde. Waar moet het op de ondernemingen naar toe, wanneer jongelieden van 25 jaar maar dadelijk gaan schelden, nijdig worden en „bij wijze van aanmaning" „zachte tikken" uitdeelen? Dan rijzen ieder moment de conflicten als paddenstoelen uit den grond; dan is het leven van employé's voortdurend in gevaar. Het ligt niet in de bedoeling van Z. om den staf te breken over dezen employé; wij hebben te doen met een algemeen verschijnsel, dat zich alleen leent voor *algemeene beschouwingen.* Z. heeft heel wat Europeesche en niet-Europeesche volken leeren kennen in het afgeloopen jaar. Hij is gelukkig openlijk te kunnen getuigen van zijn nog grooter geworden waardeering van den Inlander, die zoowel wat betreft zijne manieren, zijn aangeboren beleefdheid, zijn groote inschikkelijkheid en andere goede eigenschappen, mijlen ver staat boven andere Oosterlingen jegens wie wij ons uiterst omzichtig gedragen, omdat zij zich nu eenmaal niets laten welgevallen. Wij allen, ieder in onzen kring, moeten *z.i.* den Inlander financieel en maatschappelijk bejegenen met de zorg en waardeering, waarop hij recht heeft. Velen onzer schieten daarin te kort en vele Europeanen misbruiken zijne inschikkelijkheid. Aldus laadt men op onze hoofden wrok en haat, en deze benadeelen in belangrijke mate onzen kolonialen arbeid. De goede chef beheerscht zich, en hij kan dit doen omdat hij taal en zeden van zijn volk kent, dus ook de zwakheden dezer menschen. Hij neemt notitie van belangrijke familiegebeurtenissen in de gezinnen van hen, van wie hij weet dat zij invloed hebben onder hun kontjo's. Bij velen der jongere employé's zit àl te weinig liefde voor dit land, het volk dat er woont, het leven dat dit volk leidt. De belangstelling dier jongeren gaat te weinig uit naar het lot der lieden, die toch dagelijks met hen werken, doch voor wie in hun hoofd en hart nauwelijks meerdere aandacht is dan voor een brok werkkracht zonder meer. Onze jongere employé's — de goeden niet te na gesproken — zullen zich hebben te herzien, en het is de plicht der ouderen hen daarbij te helpen, desnoods met strenge hand. Want zij, die niet behoorlijk willen of kunnen omgaan met het volk, scheppen de mogelijkheid op *drievoudige schade:* de kans op aanslagen, schade aan het bedrijf waarin zij werken en verslechtering van den geest van het volk.

Wij vestigen de aandacht op het *Bat. Nwsbl.* (18/12 „Uit Deli"), de *Java-Bode* (17/12 „Nieuws uit Deli"), het *Soer. Hbl.* (17/12 „De Kedirische planters bijeen"; 2de bl. „De Moor kan gaan") en *De Sum. Post* (22/12 „De Delische carbonari" en „Koloniale werkers associatie").

Arbeid.

De *Europeesche* werkloosheid laat zich in Indië bij eenige ordelijke regeling wel overzien. Bezwaarlijk wordt dit bij de *Inlandsche* werkloosheid die, zoowel door den toestand in de cultures als door den terugkeer van vele duizenden uit de Buitengewesten vrij aanzienlijk moet zijn, en dit zeker dreigt te worden. Voor het oogenblik kan men nog vertrouwen op het absorbeerend vermogen van de desa; naar de ervaring vroeger leerde is dat echter geenszins onbeperkt, zoodat men op voorziening in dit opzicht bedacht moet zijn. Als de arbeidsbemiddeling voor de *Europeanen* door de arbeidsbeurzen in orde is, blijft toch primair: *de arbeidsverschaffing.* Bij de grenzen, welke zoowel aan den lande als aan particulieren voor de personeels-outilleering zijn gesteld, wordt dit probleem weer teruggebracht tot deze vraag: *moeten niet juist in depressietijd bepaalde overheidswerken worden uitgevoerd.* De werkverschaffing zou — meent *De Loc.* (17/12, blz. 29) — alleen gevonden kunnen worden in de uitvoering van werken van overheidswege. Vastgesteld moest eens worden, dat alle discussie over het werkloosheidsvraagstuk weinig zal baten, zoolang men zich geen overwogen oordeel heeft gevormd over deze vraag: over de uitvoering van productieve werken van landswege juist in dezen tijd. Dit is tevens voor het financieel beleid het grootste vraagpunt.

De *Java-Bode (19/12)* vertelt van de voortzetting van den arbeid aan „De Wadoek Patjal", *„De Loc.* (19/12, blz. 3 en 16) van de „Merapi-eruptie".

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De *Pewarta Deli* van 11 Oct. '30 geeft in groote trekken het verloop van Hadji Salims verblijf in Europa weer, zooals het blad dit bij diens terugkeer van Salim zelf vernomen heeft. In Genève had hij veel succes, doch of dit succes van beteekenis zal zijn voor Indonesia, is nog de vraag. In September is hij te Genua aan boord van de „Coblenz" gegaan. Daar behoefde hij geen „Wilhelmus-tractatie" te vreezen en kwam hij goedkooper uit. Over dit opstaan bij het zingen van een volkslied merkt 't blad op, dat men de menschen zelfs in het fascistische Italië hierin vrij laat. Hadji Salim heeft Caïro niet bezocht in verband met den slechten toestand van zijn financiën. Hij is niet te spreken over de houding der nationalisten tegenover hem. Steeds zal hij klaar staan zich te verdedigen en den strijd aan te binden. Het is hem niet te doen om populariteit, doch om de waarheid te zoeken.

In het nummer van 13 Oct. wijst de *Pewarta Deli* er voorts op, dat er momenteel geschillen heerschen in de beweging. Zijn het geschillen tusschen personen, partijen of dagbladen of is het slechts een voorbijgaande storm? Toen Hadji Salim wegging naar Europa, zaten de P. N. I.-mannen nog in de gevangenis; hij liet zijn land achter in een voor hem, die het lot van zijn volk kende, onbevredigenden toestand. Nu hij terug is, voelt hij zich gedesavoueerd, op zij gezet, of het slachtoffer van de gebeurtenissen als in de couranten vermeld. En de pers heeft hem niet gespaard. Ondank is het loon van hen die voor hun land werken. De geschillen die thans gerezen zijn, zijn van ernstigen aard. Het blad hoopt dat Hadji Salims komst deze niet verscherpen zal. Gebeurt dit wel, dan is het 't beste, dat hij de leiding aan jongere krachten overlaat en met pensioen gaat. Juist het veroorzaken van nieuwe scheiding nam het blad in tegen Tabrani, die onlangs zijn nieuwe partij stichtte. Het blad roept een ieder toe: „Herstel de gelederen!"

Ook de *Bintang Timoer* van 28 Oct. '30 vestigt in het bijzonder de aandacht op de passage in het *Sinar-Deli*-interview van den heer Salim na zijn terugkomst uit Europa, waarin deze waarschuwde tegen onderlinge verdeeldheid en voorbeelden uit de geschiedenis aanhaalde om te bewijzen, dat een volk, hoewel in partijen verdeeld, toch een gezamenlijke krachtige actie kon voeren voor een gemeenschappelijk belang. Dat die samenwerking voor het algemeen belang bestaan kan, bewijst de vereenigde actie in Tapanoeli van de Hatopan Kristen Batak en de Sarekat Islam, zoo ook die der verschillende geloofspartijen te Makassar. De S. I. vraagt slechts: in welke zaken kunnen wij samengaan?

De redactie vindt dat deze woorden van een vooraanstaand leider veel verschillen van de meening der menschen in dit land die liever maar.... een partij zien; het is een ziekte voor de beweging. De menschen van de P. S. I. bijv. beschouwen degenen die niet van hun partij zijn, niet als echte nationalisten en zoo is het met elke partij. Nu ziet men wederom dat de groote leiders, als de heeren Salim, Soekarno en Koesoemo Oetojo, Thamrin Toetorno e.d. terzake dezelfde ideeën huldigen, doch dat het de kleine leiders zijn die den boel bederven zooals indertijd Kartosoewirjo in de P. S. I. en de P. P. P. K. I. Zoo gaat het ook in de P. N. I. Het zijn de kleine leidertjes die herrie maken, zoodat de groote er in betrokken worden. Als in den vervolge die kleine leiders zich aan de discipline houden en de geschillen tusschen hun partijen en die der anderen aan de groote leiders overlaten, zouden naar de redactie meent de kleine geschillen vermeden kunnen worden.

In de *Revue Politiek* van 8 Nov. zegt de heer Tabrani het volkomen eens te zijn met den heer H. A. Salim die, na verschillende voorbeelden te hebben aangehaald en o.m. op China, Turkije, Egypte, Italië, enz. te hebben gewezen, als volgt verklaarde: „Dat is de kracht van eenheid en van menschen één van beginselen en richting." Ook de woorden van de Studieclub: „Men moet overeenkomstig zijn eigen wijze van propageeren het nationaal bewustzijn intensief opwekken en zich opofferen voor het algemeen welzijn," maakt schrijver tot de zijn. De conclusie van den heer Salim, de Studieclub en schrijver is, dat nergens ter wereld een volk bestaat waarvan de menschen allen één van gedachten zijn. Duidelijk is nu waarom de P. R. I. (Party Rajat Indonesia) is opgericht (door schrijver): ze wil lieden met dezelfde beginselen, dezelfde richting, dezelfde gedachten, menschen die in het leven en in den dood één willen zijn, vereenigen en samenbinden opdat men langs dezen weg zoo spoedig mogelijk tot een Indonesia Merdeka kome. Een partij als de P. R. I. heeft tot dusver niet bestaan. Een eenheid welke bestaat uit menschen van verschillende beginselen, verschillende gedachten enz. is geen eenheid, vandaar dat we het niet eens konden zijn met menschen die — voor de oprichting van de P. R. I. — een nieuwe partij wilden oprichten, waarbij coöperatoren en noncoöperatoren een „eenheidslichaam" zouden moeten vormen. Een partij waarvan de leden wel hetzelfde doel nastreven doch niet samen denzelfden weg opgaan, zal nooit goed kunnen werken.

In de *Soeloeh Rajat Indonesia* van 11 Oct. '30 wordt gezegd dat, al heeft de Regeering in Indië en in Nederland herhaaldelijk verklaard de positie van de Vorstenlanden te zullen verstevigen, de practijk het tegenovergestelde heeft bewezen. De exterritorialiteitskwestie is volgens schrijver wel de lastigste, doch de Regeering heeft het rapport der commissie die met de oplossing van de kwestie belast is, angstvallig geheim gehouden. Op de onredelijkheid van het bestaan van het dualisme in de wetgeving in de Vorstenlanden wordt dan gewezen. Dit verzwakt bovendien de positie van de Vorsten. De overtuiging is daardoor ontstaan dat de Regeering wat betreft haar politiek ten aanzien van de Javaansche Vorsten nog geen definitieve richting heeft. Daarbij komt nog de macht van den Gewestelijken Bestuurder, die vaak de door de Regeering aangegeven richting niet in acht neemt. De geregelde conferenties tusschen het Europeesch bestuur en de vertegenwoordigers der Zelfbestuurders beantwoorden evenmin aan het voor oogen gestelde doel, immers hebben de Vorsten daar niet de meerderheid van stemmen. Daarbij komt nog dat de voertaal, het Hollandsch, niet zoo goed door de vertegenwoordigers wordt begrepen, zoodat zij zoo goed als geen invloed bij de besprekingen kunnen hebben. Ten slotte bepleit schrijver het instellen van de „Balai agoeng" (groote Raad), hoewel niet alle aangelegenheden door dit lichaam zullen kunnen worden behartigd.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Aachener Zeitung

Evenals in de Dürener Zeitung verscheen in bovenstaand blad, alsmede in de Schlesische Zeitung van 24 Dec. het artikel van dr. G. Häfner: Java Paradies und Hölle. Vermoedelijk is het over nog talrijke bladen in Duitschland verspreid. Het doet daarom goed, dat een lezer in de Aachener Zeitung van 6 Januari het artikel weerlegt. Mag men van meening zijn, dat het beter is dergelijke artikelen dood te zwijgen, het komt ons voor, dat van deskundige hand door de daarvoor aangewezen vereeniging dergelijke onware artikelen moeten worden weersproken.

Algemeen Landbouw Weekblad voor N.-I.

No. 25 van 20 December: Kristallisatie van rubber (een belangwekkende Amerikaansche uitvinding, door dr. W. H. Smit te Washington.) — Biologische bestrijding van de witte koffieluis (in Kenya. Uit de „Tropenplanzer".) — De opening van het klapperproefstation te Menado (op 6 November, aan het hoofd waarvan is geplaatst dr. Reyne.)

Gazette de Lausanne

van 6 Dec. Le pétrole maitre du monde (de strijd tusschen de Standard Oil en de Royal Dutch in Nederl. Indië besproken.)

De Hollandsche Revue

15 Januari, no. 2: De Goenoeng Merapi, Java's meest onbetrouwbare vulkaan, door H. Bonsma (de eerste foto's van de verschrikkelijke ramp met het 6de retourvleugtuig aangebracht worden opgenomen. De vulkanoloog, dr. G. L. L. Kemmerling over de jongste uitbarsting.) — De a.s. Int. Koloniale tentoonstelling te Parijs. De Nederlandsche deelneming. — Tropen-Geneeskunde. Is melaatschheid te genezen ,door dr. C. Beyer.

De Indische Verlofganger

No. 24 van 16 Januari: De laatste gouverneur van Nieuw Nederland, door S. Kalff (een zeer lezenswaardige beschrijving van het leven en bedrijf van den „stijfkoppigen Piet": Petrus Stuyvesant, die gouverneur van Curaçao was geweest en daarna van Nieuw Nederland, dat hij aan de Engelschen heeft moeten overgeven. Hij stierf in 1672 op zijn bouwerij in Nieuw Nederland en liet een nakomelingschap na die zijn naam en dien van Stuyvesant Fish dragen).

Indologen Blad

Nov./Dec., nr. 10: Motie betreffende de positie van het corps Nederlandsche bestuursambtenaren in het Ned.-Indisch Staatsbestel, aangenomen op de algemeene vergadering van de vereeniging van Ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur in N.-I. op 28 Nov.: is van oordeel: dat de organisatie van Nederlandsche bestuursambtenaren, zoowel op Java en Madoera als in de Buitengewesten, in het algemeen belang bij voortduring en ten volle zal hebben te beantwoorden aan de sub I en 2 gestelde grondbeginselen, onafhankelijk van de in Ned.-Indië ingevoerde en nog in te voeren politieke hervormingen." Deze sub I en 2 luiden: „dat de staatkundige en maatschappelijke verhoudingen in Ned.-Indië tot in afzienbare toekomst een organisatie van Nederlandsche bestuursambtenaren als vertegenwoordigers van het centrale gezag ten aanzien van alle bevolkingsgroepen vereischen" en „dat bedoelde organisatie van Ned. bestuursambtenaren wat haar inrichting en bevoegdheden betreft in staat behoort te zijn om de levensuitingen in alle lagen der maatschappij waar te nemen en te onderkennen en daarbij de beschikking behoort te hebben over de noodige middelen om in alle omstandigheden het gezag te handhaven"). — Eenige aanteekeningen over Soendasche Literatuur I, door de K.

De Ingenieur

Nr. 3 van 16 Januari: De plannen tot technische bevloeiing der Zuid-Banjoewangische vlakte, door ir. A. J. J. Dorrenboom (met 4 kaarten en 6 afbeeldingen).

Koloniale Studiën

No. 6 van December: Aan een kruispunt, door ir. E. P. Wellenstein ('s Lands financieele verhoudingen geven wederom aanleiding tot groote bezorgdheid. De schrijver onderwerpt de grondslagen der financieele politiek en de financieele uitkomsten der laatste jaren aan een beschouwing en geeft daarvoor 14 stellingen aan). — De voeding van de Inlandsche bevolking van Ned.-Indië, door A. M. P. A. Scheltema (N.-I. is zeker wel een van de landen, waar op het gebied van de consumptie, speciaal van voedingsmiddelen, de meest uiteenloopende toestanden heerschen, doordat zijn millioenenbevolking op zeer verschillende trappen van ontwikkeling verkeert.) — Het niet-officieele crediet in het Regentschap Pati in 1927, door D. H. Burger (onder het niet-officieele crediet wordt het crediet verstaan anders dan door officieele of semi-officieele instellingen, de pandhuizen, de Volksbank Pati, en de desa-credietinstellingen verleend. De schrijver behandelt geldcrediet, crediet op grond, crediet op water, crediet op arbeid, goederencrediet). — 's Lands financiën in den Volksraad (Hoofdzitting 1930), door J. J. G. E. Rückert. — Wat zullen de nieuwe Jacht- en dierenbeschermingsordonnantie's ons brengen? door ir. F. J. Appelman. (En de Regeering èn het particulier initiatief dienen doeltreffende maatregelen te nemen voor een passieve bestrijding van het hier (als in de meeste tropische landen) sterk heerschende „hoorn des overvloedsidee" en van de werkelijk grandioze onkunde die hier bij 99% der bevolking heerscht op het gebied der biologie der wilde fauna).

Nieuw Nederland

Nos 3 en 4 Dec./Jan.: Zal het Nederlandsche volk goed vinden dat Suriname een Javaansche Republiek wordt? (naar aanleiding van de vraag van den heer Menkman in het Decembernummer van het Haagsche Maandblad. De redactie pleit voor Nederlandsche emigratie en zegt: daarom geen Javaansche koelies naar Suriname, maar Hollandsche koeien). — De toekomst van sinaasappelcultuur in Suriname, door J. A. Liems.

La Quinzaine Coloniale

van 10 Januari, no. 583: Nationalisme et communisme aux Indes Néerlandaises, door Camille Fidel (de schrijver eindigt met: Mais il a été prouvé que si le gouvernement des Indes Néerlandaises n'avait pas, par l'arrestation opportune des meneurs, étouffé le vaste complot qui se préparait en décembre 1929, on aurait assisté a une révolte sanglante, semblable a cette de 1926—1927, et la responsabilité des meneurs apparaît singulièrement accablante".)

Het Vaderland

van 16 en 19 Januari: Avondblad A. Suriname een blanke provincie van Nederland, door dr. Th. Lenz (de schrijver is, zooals bekend, tegen Javanenimmigratie. „met een Javaansche bevolking is Suriname in de toekomst voor Nederland verloren, economisch en moreel. Heeft men echter aangetoond, dat vernuftige machines de vroegere slavenmacht kunnen vervangen, dan zullen kapitaal en menschen te vinden zijn en een 18-eeuwsche bloeitijd wederkeeren. Suriname zal de blanke provincie worden ,die het behoort te zijn.")

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

De Katholieke Missiën. Afl. 3 Januari: De velden staan wit! Jaarverslag der Floresmissie.

Nederlandsche Zendingsblad. Afl. 1 Januari. Gelukkig Nieuwjaar (te Modjowarno, de moedergemeente van de Oost-Java Zending) — Zendeling Bout verlaat Jappen op Nieuw Guinee, door A. J. de Neef. — Het werk in Suriname.

Tijdschrift voor Zendingswetenschap Mededeelingen. 74ste deel, 4de stuk. De pers in het Karo-Batakland ,door H. Vuurmans (de Merga si Lima, door J. H. Neuman opgericht, ging zijn 8sten jaargang in.)

Het Zendingsblad van de Geref. kerken in Nederland. Januari. De kerk te Wates, met foto (op 7 Nov. in gebruik genomen) Maleisch Gereformeerde Kerk van Batavia, door A. J. Swanborn (de kerk heeft nu een eigen herder in Pandita Izak Siagran, die 2 Nov. is bevestigd.)

De Zendingsbode, December: Zending der Indische kerk op Nieuw Guinee, door v. O.S. III. Zendings-hospitaal „Tjideres". In een aardig geïllustreerd boekje wekt het zendingsbureau te Oegstgeest op om den medischen Zendingsarbeid te steunen. Moge het beroep niet te vergeefs zijn.

BOEKENSCHOUW.

Hard Hout. Uitgegeven door de N.V. Surinaamsche Houthandel en zagerij te Amsterdam, die belangstelling voor het goede Surinaamsche hout opwekt, waarvoor deze maatschappij in 1928 is opgericht. In kort bestek leest men veel wetenswaardigs over de houtsoorten en het bedrijf in Suriname, waarover eenige vooraanstaande personen een goed oordeel neerschrijven. Tal van foto's verluchten het boekje en wij zien daaruit waar in Nederland op tal van plaatsen Surinaamsch hout gebruikt is.

Tourisme. Het orgaan van het Officieel Toeristenbureau te Batavia gaf een *Celebesnummer* uit. Nov.-Dec. no. 6 met tal van fraaie afbeeldingen.

De Inlandsche en Westersche Rubbercultuur in Ned.-Indië, door Th. Ligthart. Voordracht gehouden in het Indisch Genootschap op 19 December 1930. Verschenen als blz. 159—184 van de gedrukte verslagen van het genootschap, bij M. Nijhoff. f 0.50.

Decentralisatie-gedenkboek 1905—1930, uitgegeven door de Vereeniging voor Locale Belangen. Kolff en Co. f 12.50.

Inzichten over verkeerseischen en Stadsaanleg ook voor kleine steden, door ir. Th. Karsten. Mededeeling no. 85 van de Vereeniging v. Locale Belangen.

Geschiedkundige Atlas van Nederland. Kaart 17. De koloniën. Blad 5 en 6. De Handelskerken der Nederlanden tijdens de Republiek, door L. Knappert. M. Nijhoff. f 5.40.

A Short History of Journalism in the Dutch East Indies, door H. G. von Faber. Kolff & Co. f 5.25.

Dit boek is de eerste poging, om in een samengevat en overzichtelijk geheel die geschiedenis, waaruit men de Nederlandsche koloniale sfeer kan leeren kennen, weer te geven.

In de geschiedenis van de Nederlandsche journalistiek in Indië vindt men een getrouwe weerspiegeling van den belangrijken en leerrijken ontwikkelingsgang „van wingewest tot zelfbestuur", welke dit uitgestrekte eilandenrijk heeft moeten doorloopen.

Het bevat naast de objectief geschreven geschiedenis der Indische Pers, een critisch deel, waarin op zakelijke wijze, doch onomwonden, op de bestaande misverstanden in de verhouding tusschen de courantiers onderling, en van de journalisten tot Publiek en Overheid wordt gewezen.

Ten slotte geeft de schrijver een weg aan, waarlangs verbetering mogelijk zal zijn.

Een werk dat boeit en van A tot Z. met aandacht wordt gelezen. Wij zien daaruit dat in 1744 onder Van Imhoff de eerste gedrukte krant verscheen op 7 Aug. waarvoor onderkoopman J. E. Jordens, vergunning verkreeg. Het heette „Bataviase Nouvelles". Achtereenvolgens worden zoo goed als alle bladen in hun geschiedenis behandeld en maken wij kennis met de redacteuren, bekende figuren uit de Indische samenleving, waarvan ook in Nederland thans nog onder ons werken. Het in uitstekend Engelsch geschreven werk bevat 5 hoofdstukken over „The Official Press", 9 over „The Unofficial Press", 6 hoofdstukken over „The Press of the Present Day", terwijl 7 hoofdstukken „critical" heetten. Moge deze arbeid navolging vinden in onze gebiedsdeelen in „De West".

The South and East African Yearbook and Guide. Ed. 1931. Uitgegeven door de Union-Castle Mail Steamship Comp. Ltd. Verkrijgbaar bij Kuyper, Van Dam en Smeer, Postbus 662, Rotterdam. f 1.75 plus porto. Deze 37ste uitgave, in 1931 verschenen, bevat bijna 1000 blz. tekst, een groot aantal diagrammen, atlas in kleurendruk van 64

bladzijden en een index van niet minder dan 2000 plaatsnamen.

In deze gids zal men alle mogelijke inlichtingen kunnen vinden, welke van belang zijn te achten voor den handel, voor den toerist, voor onderwijs en studie, enz. Bijzonder uitgebreid de gegevens, welke met uitvoerige statistieken over in- en uitvoer worden verstrekt. De vervoers- en verkeersmiddelen worden uitvoerig behandeld, de nijverheid vindt er onmisbare voorlichting in. Uitgebreide inlichtingen zijn voorts opgenomen over de immigratie en voor den sportsman waardevolle aanwijzingen omtrent de ligging van de jachtterreinen, de middelen om deze te bereiken, enz.

Een schat van economische-, geografische-, klimatologische-, meteorologische-, geologische- en geschiedkundige gegevens — van de oudste vestiging door de O.-I. Comp. af aan de Kaap van zooveel waarde om een land te kennen en te waardeeren — vinden er hun plaats.

Tal van speciale artikelen van deskundige hand, wetten en bepalingen, zijn er in opgenomen, en ook het toeristisch gedeelte is uitnemend verzorgd. Men kan dan ook veilig spreken van een standaardwerk, een Encyclopaedie voor Zuid- en Oost-Afrika.

Verbetering.

In no. 3 van dit weekblad van 15 Januari staat de inhoud van de *Indische Post* aangegeven als die van de *Indische Gids*.

Suriname

In ons vorig nummer zeiden wij te zullen terugkomen op de voordracht op 13 Maart 1930, door den heer S. P. L'Honore Naber voor „Onze Vloot" gehouden over „*De West-Indische Compagnie in Brazilië en Guinee*" thans in druk verschenen.

De ons toegestane ruimte laat niet toe een overzicht te geven van de zeer belangrijke voordracht, waartoe deze zich ook bezwaarlijk leent. Wij bepalen ons tot hetgeen de heer Naber, aan het slot van zijn voordracht, over Suriname zeide: hij wijst er op „hoe een zóó helderziend Souverein als onze groote Koning Willem I de West-Indiën als het beste doel van ons koloniaal bezit beschouwde, zóó, dat de Koning een stoomdienst op West-Indië opende in 1827, dat is: in een tijd, toen nog geen andere natie dan de onze den Atlantischen Oceaan onder stoom was overgestoken"....

.... „Maar wij moeten bij dit alles niet vergeten, dat Suriname in de 18de eeuw een allerbelangrijkste producente van suiker en katoen was geweest en in de jaren van Koning Willem I nog was. Dat alles is veranderd, zoo, dat er onder u zullen zijn die meenen, dat wij aan een Brazilië, tweemaal meer waard dan Suriname, *niet* heel veel hebben verloren. Maar dit gebrek aan waardeering zal voorbij gaan. U is toch bekend, dat de ontwikkeling van Suriname slechts afhangt van één vraagstuk, dat eenmaal ook zijn oplossing vinden zal. Dan zal de bloei terugkeeren, dan zal het inzicht van Willem I weder triomfeeren, gelijk de Koning ten aanzien van Curaçao, gansch onverwacht, gelijk gekregen heeft. Laten wij dus in onze waardeering liever omgekeerd te werk gaan. Laat ons niet zeggen: wij hebben daar ginds in Brazilië twee Suriname's verloren, maar laat ons dubbel dankbaar zijn voor het half Brazilië dat wij in Suriname hebben overgehouden; laat ons dankbaar zijn voor het koloniaal reservaat dat daar nog tamelijk renteloos ligt, maar zijn rente wel weer zal gaan opbrengen en laat, wie zijn scherfje bij zou kunnen dragen tot den bloei van onze West-Indische bezittingen, zich de moeite van het aanbrengen willen getroosten"....

Hier past een hartelijk bravo voor den geachten spreker.

***

De belangstelling voor Suriname blijft gelukkig aanhouden. Wij hebben nog melding te maken van twee lezingen over Suiname, die van den luitenant-kolonel J. J. Mac Kenzie te Groningen op 13 Januari en op denzelfden avond die van Mr. Dr. A. A. H. van Gijbland Oosterhoff te Bussum.

***

Van den onvermoeiden strijder voor een boerenkolonisatie naar Suriname, Dr. Th. Lens, een interessant artikel: „*Suriname een blanke provincie van Nederland*", in „*Het Vaderland*" van 16 en 19 Januari.

***

„*De Telegraaf*" van 22 Januari, derde avondblad, ontving van zijn correspondent het volgende bericht:

ROTTERDAM, 22 Jan. — In de Rotterdamsche haven is heden aangekomen het stoomschip „Zaan", geladen met hout van de concessies aan de Corantijn (Suriname), bestemd voor de O. H. I. M., alhier. Dit is het eerste schip, dat rechtstreeks aan deze rivier een hoeveelheid hout heeft geladen, om deze zonder overlading te lossen aan de nieuwe opslagplaats van de O. H. I. M. te Rotterdam. Zooals wij vroeger reeds hebben gemeld, is het door deze wijze van vervoer mogelijk, dat de Surinaamsche hardhoutsoorten, welke de O. H. I. M. van deze concessies betrekt, tegen concurreerende prijzen aan de markt gebracht kunnen worden. Morgen zal dit feit door de directie van de O. H. I. M. worden herdacht; zij heeft een aantal autoriteiten aan boord van de „Zaan" uitgenoodigd.

***

Wij lezen in „*De Nieuwe Stem*" van 27 November onder het hoofd „*Ons Kunstleven*":

„Erg ontwikkeld was het niet, maar kunstleven heeft Paramaribo toch gekend en wat wij kregen, was vaak goede kunst.

In den laatsten tijd moeten wij dit missen. Kino en gramophoon zullen als overal elders daartoe niet weinig bijdragen, maar de voornaamste oorzaak is toch wel, dat wij „de menschen" niet meer hebben, die zich er voor willen spannen. Vanier, Bueno de Mesquita, Helstone, Cor Anijs, om maar enkele namen te noemen — zij gingen heen en werden niet vervangen.

Van de oude tooneelvereenigingen bestaat alleen nog Thalia. Maar veel teeken van leven geeft zij niet. Een heel enkele maal een uitvoering en dan weer lange, lange rust.

Onze „Toonkunst", onze muziekschool verdwenen. Er zijn nog verdienstelijke muziekonderwijzers, maar erg winstgevend is dit beroep niet. Gemakkelijker dan muziek studeeren, is het plaatsen van een plaat op een gramophoon.

Zelfs de kerkkoren lijden onder dien toestand. De animo daarvoor neemt af en wat wordt het einde?

Is het niet mogelijk een vereeniging te stichten, die de bevordering van muziek en tooneelspel wil behartigen?"

***

Bij de Tweede Kamer zijn ingediend twee wetsontwerpen tot goedkeuring van de in 1928 te Rome gesloten herziene Berner conventie ter bescherming van letterkundige- en kunstwerken en tot wijziging van de Auteurswet 1912 naar aanleiding van de herziene Berner conventie.

Blijkens de toelichting tot het wetsontwerp is het de bedoeling dat de toetreding van Nederland tot de nieuwe conventie evenals ten aanzien van de bestaande zal gelden ook voor Ned. Indië, Suriname en Curaçao.

***

„*De Telegraaf*" van 14 Januari schrijft:

DELFT, 14 Jan. — Op de scheepswerf „Hubertina" te Haarlem is met goed gevolg te water gelaten een nieuwe motorveerpont, bestemd voor het veer over de Suriname-rivier bij Paramaribo. De boot is in opdracht van het departement van Koloniën ontworpen en gebouwd onder toezicht van het scheepsbouwkundig bureau P. Intveld te Delft.

***

De luchtpostverbinding New-York—Paramaribo is doorgetrokken tot Cayenne (aankomst des Donderdags 8.30 uur). Bij verzending met dezen dienst wordt voor correspondentie naar Fransch Guyana een bespoediging in de overkomst van 5—10 dagen verkregen.

***

De Staatscourant van 8 Januari 1931 no. 5 bevat de maandelijksche opgave van betrekkingen bij 's Lands dienst in Suriname en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Dept. van Koloniën.

Curaçao

Een conflict?

Wij meenen, dat het 't liberale weekblad *De Vrijheid* geweest is, dat eenige weken geleden sprak van een conflict tusschen gouverneur en Kolonialen raad, omdat de laatste afwees het verzoek van den gouverneur, om vooraf in de gelegenheid te worden gesteld met in den raad te houden redevoeringen. Nu moet men tweeërlei onderscheiden: de gouverneur heeft zoowel voorafgaande inzage van te houden redevoeringen gevraagd, als om in de gelegenheid te worden gesteld aanstonds te antwoorden op critiek op bestuursdaden. Het eerste is geweigerd. Het verzoek was o.i. een vergissing, die nooit tot eenig conflict kon leiden. Aan het tweede verzoek heeft de raad in zooverre willen voldoen, dat zij toezegde, zooveel doenlijk, van tevoren de onderwerpen, waarover gesproken zou worden, aan den gouverneur op te geven. Wij hebben reeds eerder gezegd, dat wij in dit laatste nog een stap verder zouden willen gaan, en bepaalde vragen aan den gouverneur vooraf meegedeeld zouden willen zien, natuurlijk zonder de inleidende redevoering. Wij beschouwen het als een gevolg van dit laatste besluit, dat in een der laatste vergaderingen van het vorige jaar een bestuursgemachtigde tegenwoordig was, toen de nummering der huizen ter sprake gebracht werd, die overigens niet op de dagorde stond. Ofschoon hij een o.i. verkeerd vooruitloopen op een beslissing van den raad had te verdedigen, heeft deze ambtenaar met talent de zaak uiteengezet.

Maar nu is er iets anders. Wij hebben de wonderlijke briefwisseling tusschen gouverneur en Kolonialen raad over de uitvoering van het bouwplan meegedeeld, die natuurlijk moest doodloopen, omdat de raad de gelden eenmaal had toegestaan en de uitvoerende macht bij den gouverneur berust. Het laatste, wat wij nog niet konden mededeelen, is een brief van den raad met betuiging van leedwezen erover, dat geen rekening is gehouden met zijn ernstige bezwaren bij het samenstellen van het bouwplan en evenmin met zijn verzoek, om wegens de ongunstige tijdsomstandigheden in overleg met den raad het bouwplan aan een grondige herziening te onderwerpen.

Een briefschrijver in het *Handelsblad* (het is ons een vreugde uitdrukkelijk de belangrijkheid van dezen brief, in het nummer van 21 dezer ochtendblad) leidt uit een en ander af, dat het bestuur op het oogenblik nog niet erg doordrongen is van den ernst van den economischen toestand, en vraagt: zal het in de naaste toekomst op een botsing tusschen den gouverneur en den Kolonialen raad uitloopen, wanneer het bestuur zijn economische politiek niet spoedig wijzigt?

Scheepvaart.

Niet ongunstig zijn de cijfers over November 1930: 36 stoomschepen en 150.000 M^3 netto inhoud meer dan in dezelfde maand van 1929; 23 zeilschepen en 8000 M^3 inhoud minder.

Simon Bolivar.

De herdenking van Bolivars sterfdag vóór honderd jaar heeft ook op Curaçao tot huldebetoon aanleiding gegeven. *El Nuevo Diario* heeft een foto van het Bolivar-gedenkteeken, bij deze gelegenheid onthuld. Het plein, waar het is opgericht, is bij gouverneursbesluit Bolivarplein genoemd. Naar Caracas is een deputatie gegaan, die drie kransen heeft neergelegd in het Pantheon vóór het graf van den Bevrijder.

Vijf en twintig jaar raadslid!

De voorzitter van den Kolonialen raad heeft 27 December herdacht, dat hij vóór 25 jaren lid van den Kolonialen raad werd. Sinds 1925 bekleedt hij in dit college zijn tegenwoordige functie. Het spijt ons, dat wij het van tevoren niet geweten hebben, om ook onzerzijds tijdig een bewijs van waardeering te geven. Nu willen wij liever wachten, om van het verslag der officieele huldiging in een raadszitting mededeeling te doen.

Geschiedbeschrijving.

Pater Euwens begint in het *Historisch Tijdschrift* een opstel „Godsdienstige toestand van Curaçao." Tal van tot nu toe onbekende bijzonderheden worden erin meegedeeld.

Berichten der Afdeelingen

Jaarlijksche Algemeene Vergadering.

Afdeeling 's-Gravenhage.

op Zaterdag 7 Februari 1931, des namiddags 3 uur, in het Gebouw Korte Voorhout 6, Den Haag.

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen van de Jaarlijksche Alg. Vergadering op 15 Februari 1930.
3. Jaarverslag 1930 van den Secretaris.
4. Rekening en Verantwoording over 1930 van den Penningmeester.
5. Begrooting voor 1931.
6. Verslag van de Commissie van Verificatie.
7. Benoeming leden Commissie van Verificatie voor het jaar 1931, alsmede van haar plaatsvervangers. De heeren G. W. Erfmann en J. E. Bijlo hebben zich bereid verklaard wederom als leden zitting te willen nemen.
8. Periodieke verkiezing bestuursleden. Aan de beurt van aftreden zijn de heeren Dr. H. D. Benjamins, J. C. Baudoin en Jhr. Mr. J. M. M. van Asch van Wijck, die zich herkiesbaar stellen.
9. Benoeming van een afgevaardigde en plaatsvervangende voor de aanstaande jaarlijksche algemeene vergadering der Vereeniging.
10. Rondvraag en sluiting.

Leden en begunstigers worden beleefd uitgenoodigd deze vergadering bij te wonen.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Rotterdam.

Volksontwikkeling en onderwijs in Nederl.-Indië.

In de reeks lezingen over Nederlandsch-Indië in verleden en heden, die onder de auspiciën van de afdeelingen Rotterdam van het Alg. Ned. Verbond, het Kon. Ned. Aardr. Gen., Nederl. Fabrikaat, de Ned. Mij. voor Nijverheid en Handel, de Kon. Ned. Ver. Onze Vloot en Oost en West hier gehouden wordt, heeft 23 Januari j.l. het lid van de Tweede Kamer, ir. L. J. M. Feber, gesproken over: Volksontwikkeling en onderwijs.

Ir. Feber begon met te zeggen, dat men over het onderwijs in Nederlandsch-Indië verschillend kan denken, evenals over zijn resultaten, maar iedereen zal moeten erkennen, dat het onderwijs een middel voor den cultureelen opbouw van een Indisch gemeenebest is van de eerste orde. Hij onderscheidde in de koloniale verhoudingen twee tijdperken, n.l. dat van de koloniale exploitatie van dat van den ethischen koers, waarvan de eerste tot 1890 ongeveer heeft geduurd. Na die jaren van 1890 is men gaan inzien, dat de ontwikkeling van Indië moest zijn gericht op den opbouw van Indië in het belang van Indië zelf.

In het tweede deel van zijn lezing heeft ir. Feber het volksonderwijs, zooals dat door het gouvernement en enkele bijzondere instellingen is opgebouwd, besproken. Hij wees er op, dat aanvankelijk het gouvernementsonderwijs geen andere doelstelling had dan het kweeken van bekwame dienaren zooals dat ook onder de Compagnie was geweest. Maar geleidelijk — in 1848 werd f 25.000 op de begrooting uitgetrokken — voltrokken zich de wijzigingen en zoo zien we in 1893 de eerste en tweede klasseschoolen tot stand komen. Men zag in, dat er moest gedifferentieerd worden. Na eenige jaren bleek evenwel, dat de eerste klasseschool niet op het peil stond, dat ze voldeed aan de onderwijsbehoeften van de kinderen van den adel en dat de tweede klasse school te veel gaf voor de breede lagen der bevolking. Financieel zou ook het doorvoeren over de heele linie van die laatste school niet doenlijk zijn geweest. De heer Creutzberg berekende in 1918, dat dat 400 millioen zou kosten met een jaarlijksch accres van 40 millioen, bedragen, die bij de aanvankelijk zeer langzame stijging van productievermogen en welvaartspeil, tengevolge van het verbeterde onderwijs niet te betalen, maar ook niet verantwoord zouden zijn.

Spreker besprak dan de met behoud van de differentiatie tot stand gekomen reorganisatie van de schoolindeeling, die de Hollandsch—Indische school bracht voor de hoogere lagen der bevolking, die bijna geheel Westersch georiënteerd waren, een soort middenstandsscholen — middenstand dan als ander begrip dan het onze — en de eenvoudige desaschool.

Een gelukkige greep van de regeering acht spreker het, dat de zorg voor de dorpsschool is toevertrouwd aan de dorpsgemeenschap, en zoo haar eigen bouwsel is geworden.

Ten slotte de moeilijkheden van de voertaal besprekende, heeft ir. Feber het juist genoemd, dat op de desaschool de inlandsche taal wordt gebruikt en in de laagste klassen der Hollandsch—Indische school eveneens. Naast dit inlandsche onderwijs wordt dan het Nederlandsch geleerd, dat voor het verdere onderwijs de aangewezen voertaal is.

Prof. dr. Z. W. Sneller, die den spreker met een enkel woord heeft ingeleid, heeft hem ook bedankt voor zijn leerzame en belangwekkende rede.

Afdeeling Nijmegen.

Zaterdagmiddag, 24 Jan. werd hier het 2e gedeelte van de door den heer H. Tillema opgenomen film: „Mijn Reis door Borneo" afgedraaid. Het eerst werd ons op het doek een gedeelte van een Tiwah of doodenfeest vertoond, waarna de reis werd voortgezet langs de Barito-rivier en O. kust van Borneo naar Tandjong-redeb. Onderweg brachten wij een bezoek aan het Gouvernements-kolenstation te Kota Baroe en aan de oliestad Balikpapan. Te Tandjongredeb maakten wij het koninginnefeest op 31 Augustus mede en werd een bezoek gebracht aan de geweldige grot met haar schitterende druipsteen-formaties van de Birang-rivier. Hierna kregen wij een kijkje op het moderne kolenmijn-bedrijf van de K. P. M. te Telokbajoer. Bij een bezoek aan de Poenangs, een halfwilde en menschenschuwe Dajakstam, die zich nog in boomschors kleedt, trad wel sterk het verschil op den voorgrond van het moderne petroleum- en steenkolenbedrijf en het leven van dezen primitieven volksstam.

Van de O. kust werd nu afscheid genomen en begaven wij ons per K. P. M. stoomer naar Pontianak. Hier kregen wij een gezicht op het stadsleven en maakten wij kennis met het werk van de R. K. missie.

In de pauze traden de bekende Hollandsche Cabaretiers: „Tholen en Van Lier" op, die met hun aardige, vooral Indische, liedjes veel succes hadden.

De zaal was zoo goed als geheel bezet, wij hadden bijna 500 bezoekers, zoodat het voor onze afdeeling een succesvolle middag was. De heer Tillema had een hartelijk applaus in ontvangst te nemen, terwijl ook de voorzitter, de heer Burger nog een woord van erkentelijkheid sprak voor zijn groote bereidwilligheid zijn film geheel belangeloos voor deze vertooning af te staan.

Met den heer Tillema werd afgesproken, dat het 3e en laatste gedeelte van zijn Borneo-film hier 21 Maart a.s. vertoond zal worden.

Nijmegen, 25 Januari 1931.

De afd. Secretaris.

Zaterdag 31 Januari a.s. om half drie n.m. in den grooten foyer van den Stadsschouwburg: Jaarlijksche Algemeene Vergadering.

Leden en begunstigers(sters) worden dringend verzocht deze jaarvergadering bij te wonen.

Na afloop zal de Indische Leger-film, toegelicht door den Commandant der Koloniale Reserve, vertoond worden.

Het Dagelijksch Bestuur.

Afdeeling Apeldoorn.

Jaarvergadering op Vrijdag 13 Februari, 8 uur precies in „La Bordelaise". Daarna voordracht met lichtbeelden door den W.E.G.Heer C. A. R. Eland over: „Noord-Nieuw Guinea." Toegang en introductie vrij. Daarna te verwachten: Borneo-film 2e gedeelte van den heer Tillema; Sumatra's Oostkust door den heer v. Kempen.

Inzameling voor de Merapi-ramp.

Op 't oogenblik is er f 384.50 op postgiro no. 93038 van den heer J. C. Baars gestort. A.s. Zaterdag 31 Januari sluiten we af.

Wie nog wil bijdragen verzoeken we vriendelijk loten te nemen in de Schilderij-verloting, die ongeveer medio Februari zal plaats hebben. Leden buiten Apeldoorn kunnen aan den heer secretaris gireeren met porto voor toezending der bestelde loten.

Voor het Bestuur,
De Secr.-Penningm.,
J. C. BAARS,
Jagersweg 42.
Tel. 1358; postgiro 93038.

Afdeeling Groningen en Ommelanden.

Merapi-avond.

Een volle zaal, neen, een overvolle zaal was het Dinsdagavond 20 Januari. Bij tientallen moesten belangstellenden geweigerd worden. Alles was uitverkocht en meer.

Eindelijk tegen half negen kon onze voorzitter Jhr. mr. W. W. Feith de samenkomst openen met een woord van hartelijk welkom aan onzen Commissaris der Koningin, Jhr. mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborg Stachouwer en mevrouw voor hunne tegenwoordigheid en verder aan alle andere aanwezigen en een woord van dank aan allen, die aan het welslagen van dezen avond hadden meegewerkt en wel in 't bijzonder

Nagekomen Berichten.

Het moderne Dagbladbedrijf.

De Directie der Haagsche Crt. heeft welwillend de gelegenheid geopend de leden v. d. Afdeeling Den Haag van „Oost en West" in staat te stellen het bedrijf der Haagsche Courant te bezichtigen op 25 Februari a.s. des avonds op een nader te bepalen uur.

Zij die hiervan gebruik willen maken, gelieven zich zoo spoedig mogelijk op te geven bij den Secretaris der Haagsche Afdeeling, den heer J. C. Baudoin, Jacob Hopstraat 12, Den Haag.

aan de Groningsche pers die zoo bereidwillig in haar kolommen het publiek hadden opgewekt dezen avond niet te vergeten en wel heel in 't bijzonder de redactie van het Nieuwsblad v. h. Noorden en van Het Leven, die onmiddellijk foto's van de Merapi-ramp hebben afgestaan, aan de firma „Capi", die belangeloos hiervan lantaarnplaten maakte, aan het Reisbureau Kruize, die onbaatzuchtig de voorverkoop van kaarten op zich genomen had, aan de N.V. Gema, die de versterkte grammofoon met twee geweldige luidsprekers afstond, waardoor de krontjong en gamelangmuziek bijzonder tot haar recht kwam, aan den heer Tetzner, die door een royale gift van een 300-tal fraaie mimosabouquetjes ons in de gelegenheid stelde de Merapibloem te verkoopen, aan de jonge dames, die hun verkooptalenten zoo schitterend aan den dag legden en last but not least aan de Koninklijke Paketvaart Maatschappij te Amsterdam, die door het belangeloos beschikbaar stellen van haar schitterende film „Tropisch Toerisme", het ons mogelijk heeft gemaakt dezen avond te organiseeren.

Na deze inleiding werden een twintigtal lantaarnplaatjes vertoond van de Merapi vóór en nà de uitbarsting, toegelicht door onzen voorzitter, die verschillende interessante bijzonderheden vertelde.

De heer Feith beklom in 1918 de Merapi en later na de uitbarsting van 1920 weer, van welke beklimmingen Z.Ed. wetenswaardige en belangrijke mededeelingen wist te doen. Spreker bracht gedurende zijn voordracht warme hulde aan het Nederl. Indische leger, die thans zulk een onschatbare hulp aan de slachtoffers biedt, welke hulde met luid applaus werd bevestigd. Een woord van warme hulde breng ik hier aan onzen wakkeren voorzitter voor al het werk en de moeite, aan de voorbereiding verbonden door hem verricht. Van de film, die nu vertoond werd, weet ik niets anders te zeggen dan: „Schitterend, hoogst belangwekkend." Natuurtafereelen, zooals slechts zelden op het witte doek worden geprojecteerd, ontrolden zich voor onze oogen. 't Was of weer in Indië waren en menigeen slaakte een zucht van verlangen al dat schoons in werkelijkheid te mogen aanschouwen. De Indische muziek was prachtig en behoorde geheel in het kader. Het was in één woord een echte „Indische" avond. Alle aanwezigen zonder onderscheid hebben genoten. De bloempjes werden grif verkocht, waren vóór de pauze reeds uitverkocht en voor zoover dat mogelijk was, prijkte elkeen met de Merapibloem. De netto opbrengst circa *f* 400.— is overgemaakt aan het groote Merapi-Comité.

Een woord van dank wil ik thans nog brengen aan onzen bekenden heer L. D. Petit, die bereidwillig voor het vlot van stapel loopen van het programma zorgde.

De Secretaris,
J. FRANKE.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Aan de leden der afdeeling Den Haag van „Oost en West".

In het belang der administratie en ter vermijding van omslachtigheid wordt men beleefd verzocht de jaarlijks verschuldigde contributie rechtstreeks te voldoen aan den Secr.-Penningmeester der afdeeling Den Haag, den heer J. C. Boudoin, Jac. Hopstraat 12, Den Haag, giro no. 135120 — en dus niet aan het Algemeen Secretariaat.

Studie-Commissie der Vereeniging „Oost en West".

Vergadering van deze Commissie op Zaterdag 7 Februari e.k. te 2 uur in het gebouw der Vereeniging, Korte Voorhout 6.

Punten van behandeling:

1. Opening.
2. Ingekomen stukken.
3. Aanvulling vacatures.
4. Bespreking nota samengesteld naar aanleiding voorstel-Stokvis, om tusschenkomst van het voorlichtingsbureau voor studiedoeleinden in te roepen voor verzending gelden voor pupillen.
5. Behandeling brief van den Secretaris der vereeniging Jur. en Litt. Faculteiten te Leiden van 2 November 1930 in zake financieele moeilijkheden waarin Indonesische Studenten hier te lande verkeeren.
6. Nieuwe regeling uitbetaling pupillen der Studiebank te Weltevreden.
7. Mededeelingen van den 1en Gedelegeerde der Commissie.
8. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

Voor de Secretarissen (Secretarissen-Penningmeester) der afdeelingen.

Het Dagel. Bestuur geeft in overweging om, bij het drukken der lidmaatschapskaarten, voor zoover niet reeds geschied, het Giro No. van den Penningmeester op die kaarten te vermelden.

Leeszaal der Vereeniging.

In de leeszaal (Korte Voorhout 6, Den Haag) liggen o.m. ter lezing, van de jongste mail: de Java-bode, het Bataviasch Nieuwsblad, de Soerabaia Courant, het Soerabayasch Handelsblad, de Sumatrapost, de Indische Courant, de Deli Courant, de Locomotief, het Algemeen Indisch Dagblad, het Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië, De Indische Courant, De Malanger, het Nieuwsblad van Atjeh en Onderhoorigheden, La Gazette de Hollande, De Indische Verlofganger, de Indische Mercuur, de Indische Post, De Nederlandsche Staatscourant, de Javasche Courant, Handelsberichten, Nieuw Nederland vereenigd met de Buitenlandsche Post, de Amigo di Curacao, La Prensa, Suriname, de Surinamer, de Banier, de West, de Curaçaosche Courant, het Gouvernements-advertentieblad voor Suriname, de verschillende Zending- en Missiebladen, de Indische Begrooting, de Handelingen van den Volksraad, enz.

(Wordt vervolgd.)

Merapi-ramp.

Alsnog in dank ontvangen van 20 t/m. 26 Januari.

Per kas:	
Mevr. J. S., Den Haag	*f* 2,50
Per giro:	
Mevr. H. J. S., Den Haag	„ 2,50
F. H. R., Den Haag	„ 10,—
	f 15,—
Vorig Saldo	„ 301,44
Totaal	*f* 316,44

De Parijsche Tentoonstelling.

In verband met de te houden Koloniale Wereldtentoonstelling te Parijs, welke 1 Mei a.s. zal worden geopend, zal door de fa. Ruys en Co. van Den Haag af einde Maart een wagon tentoonstellingsgoederen zonder overlading naar Parijs worden afgezonden.

Zij die hiervan gebruik willen maken, kunnen alle gewenschte inlichtingen bekomen bij de fa. Ruys en Co., Korte Vijverberg 5, Den Haag.

Internationaal Recht.

Den leden onzer Vereeniging wordt bekend gemaakt dat bij het Algemeen Secretariaat, Korte Voorhout 6, Den Haag, gratis toegangskaarten te bekomen zijn — tot een beperkt aantal — van de lezingen welke in dezen winter georganiseerd zijn door den *Groep Nederland van belangstellenden en de Haagsche Academie van Internationaal Recht* (afdeeling Den Haag). Deze lezingen hebben alle tot onderwerp de ordening der internationale verhoudingen (verleden ,heden, toekomst). Verschillende deelen der wereld zullen worden beschouwd in verband met deze ordening.

De volgende lezingen zullen gehouden worden in het Vredespaleis om 8 uur 's avonds:

5 Februari 1931 — Dr. N. Japikse over het Britsche Wereldrijk.

Alliance Française Amsterdam.

Fransche week, 31 Januari—6 Febr. 1931.

Het bericht in het Koloniaal Weekblad van 11 Dec., pag. 599, wordt als volgt aangevuld:

Voor de te houden „Week" heeft zich een uitgebreid Comité van aanbeveling gevormd met de H.H. W. de Vlugt, Burgemeester van Amsterdam, als Eere-Voorzitter; Ed. Polak, Wethouder van Onderwijs en Kunstzaken, als Voorzitter; en Mr. Jan den Tex, als Secretaris.

De opening geschiedt op 31 Januari in het Koloniaal Instituut door den heer Albert Kammerer, Gezant van Frankrijk. De lezingen hebben beurtelings plaats in het Koloniaal Instituut en in het Hôtel de l'Europe en worden gehouden door vertegenwoordigers uit Fransche regeerings- en wetenschappelijke kringen. Zoo zal als reeds aangekondigd, de heer *Albert Lebrun*, Vice-President van den Senaat en oud-Minister van Koloniën, op Woensdag 4 Februari, te 8.30 uur, een voordracht houden in het Koloniaal Instituut over:: *„Les colonies françaises à la veille de l'exposition internationale coloniale à Paris."*

Voor de lezing van den heer A. Lebrun, kunnen de leden der Vereeniging Oost en West, vrijen toegang bekomen en daartoe een kaart aanvragen bij den heer Mr. Jan den Tex. (Onze leden in Amsterdam worden afzonderlijk uitgenoodigd. — Zie K. W. 11,-12,-'30, pag. 599.)

Complete Jaargangen.

Complete Jaargangen 1930 K.W. ad *f* 2.50 verkrijgbaar bij het Algem. Secretariaat, Korte Voorhout 6, Den Haag.

VAN DE REDACTIE.

Dr. van der Sleen.

Dr. van der Sleen uit Haarlem, de bekende scheikundige-natuuronderzoeker, die meermalen ook in onze afdeelingen van zijn studiereis naar Indië vertelde, zal op 19 Maart met de Johan van Oldenbarneveldt weer naar Indië vertrekken als leider van een kleine groep belangstellende reizigers, over Sumatra, Java en Bali. Hij hoopt dan zelf aan dezen tocht nog weer reisjes naar minder bekende gedeelten van Java en Sumatra te verbinden en zal daar ook als spreker voor de kunstkringen optreden.

Bijeenkomst vaste medewerkers aan het „K. W."

Maandag 2 Februari e.k., des n.m. 4 uur, in het gebouw der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag.

Rectificatie.

Onder de bestuursleden nieuw opgerichte afdeeling Suriname staat van Amsen, moet zijn Anson.

Boottrein Stoomvaart Maatschappij „Nederland".

Het agentschap der N.V. Stoomvaart Maatschappij „Nederland", de firma Crans & Co, te Den Haag, meldt, dat de boottrein van het s.s. „Prins der Nederlanden", d.d. 30 Januari a.s. te Genua verwacht, Zaterdag 31 Januari a.s. des morgens 9.50 uur v.m. aan het Station Staatsspoor in Den Haag verwacht wordt.

Internationale Touristen Organisatie.

Van bovengenoemde organisatie ontvingen wij een exemplaar „Touristen Programma 1931". Voor belangstellende lezers zijn exemplaren ter beschikking waarvan toezending volgt — gratis per post — bij opgave van naam en woonplaats.

De belangstelling — ook in ons land — op toeristisch gebied groeit zienderoogen.

Allerwege valt een belangrijke toename te constateeren van alle mogelijke excursies, vacantie- en gelegenheids-reizen, alsmede talrijke, door clubs en vereenigingen georganiseerde groeps en gezelschapsreizen.

Er is een toenemende activiteit voor deelneming aan deze meest onderscheidene binnen- en buitenlandsche excursies, waarbij de reis-ontwerpen omvangrijker worden, gelijk met de enorme uitbreiding van het toeristen-aantal.

Deze verschijnselen wijzen er op dat het toerisme — in onze dagen — zich in sterke mate ontwikkelt. Voor een bureau als I. N. T. O. ligt dus een prachtig terrein open en de hier aangekondigde brochure bewijst, dat het zijn taak op voorbeeldige wijze opvat. I. N. T. O. is gevestigd Cliostraat 8, Amsterdam.

Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname en Curaçao.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands burgerlijken dienst in Suriname en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

1e. Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname:
1 hoofdonderwijzer.

2e. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao.
4 hoofdonderwijzers.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 7de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

Luchtmail voor Indië.

Met het vliegtuig, dat Donderdag 22 Januari j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken, werden 25 zakken luchtpost verzonden met een totaal gewicht van 191 K.G. 200 G. bruto en 176 K.K. 410 G. netto.

De zending bevatte 11628 brieven beneden 5 gram; 146 briefkaarten en postwissels; 7015 stukken zwaarder dan 5 gram; 923 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; totaal 19712 stuks.

Van onze Adverteerders.

Gaarne maken wij onze lezers opmerkzaam op de veranderingen ten goede, die het café l'Espérance, hoek Laan van Meerdervoort—Reinkenstraat, heeft ondergaan. Dit café is n.l. onder leiding gekomen van den heer v. Overstraten, Directeur van het bekende Hotel-Café-Restaurant Américain in de Wagenstraat.

De aangebrachte vernieuwingen en verfraaiingen hebben dit café tot een der gezelligste van Den Haag gemaakt.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

J. E. Hagen, administratief ambt. bij het B.B., Javastraat 52, Den Haag; Drs. M. Sluizer, candidaat-inspecteerend ambtenaar bij de Arbeidsinspectie voor de Buitengew., Joh. Vermeerstraat 51, Amsterdam-Z.; A. J. Frijters, leeraar bij het M.O., Stuyvesantstraat 129, Den Haag.

Voor den dienst in Curaçao zijn bestemd:

A. Bouman, onderinsp. v. pol. in Curaçao, Kouerstraat 15d, Rotterdam; H. D. Vosselman, onderinspecteur v. pol. in Curaçao, Marco Polostraat 216III, Amsterdam-W.; P. Venema, onder-inspecteur v. pol. in Curaçao, Passerelstraat 39a, Rotterdam.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Mej. M. F. van Heumen, comm. bij den Alg. Kantoordienst van het B.B., 2e Sweelinckstr. 173, Den Haag; M. W. Hillebrandt, telefoonambt. 1e kl. bij den P.T.T.-dienst, Weesperzijde 68, Amsterdam; J. F. Verhoog, resident ter beschikking van den Gouverneur van Oost-Java, p.a. Ned. Ind. Escompto-Mij., Den Haag.

Met Pensioen.

J. W. Sanders, hoofdambtenaar ter beschikking van den directeur van Onderwijs en Eeredienst, Pioenweg 7, Den Haag.

ADRESVERANDERINGEN.

Mevr. G. H. Timmerman, Hoofdtelefoniste b.d. P.T.T.-dienst, Reijnier Vinkeleskade 2, Amsterdam (Z.); H. C. Hoekwater, Contr. 2e kl. b.d. P.T.T.-dienst, Jurriaan Kokstr. 6, 's-Gravenhage; J. P. Redert, wnd. Contr. 1e kl. b.d. P.T.T.-dienst, Heerenstraat 16a, 's-Gravenhage; J. W. P. v. d. Berg, Onderwijzer 1e kl. b.h. O.W.L.O., Vlijtscheweg 3, Apeldoorn; Dr. C. P. A. Dieben, Gouv. Veearts 1e kl. b.d. Burg. Veeartsk.d., Weimarstraat 185, 's-Gravenhage; C. F. W. Beckmann Stutz, Onderwijzer 1e kl. b.h. O.W.L.O., Mathenesserlaan 368b, Rotterdam; C. J. Vink, 1e Luit. der Inf., Resedastraat 2, 's-Gravenhage; J. Boiwes Bavinck, Ass.-resident v. Korintji Painan, Segbroeklaan 4, Den Haag; E. L. le Roux, Ass.-resident belast met de Politie, ing. 1 Febr. 's-Gravenhage; H. J. Smit, Hoofdagent v. Politie 1e kl. b.d. Alg. Politie, Rozengracht 115, Amsterdam (C.); J. Pottinga, tijd. wnd. redacteur b.d. Alg. Kantoordienst v.h. B.B., Emmastraat 1c, 's-Gravenhage; J. Snijder, Onderwijzer 1e kl. b.h. O.W.L.O., K. P. C. de Bazelstraat 41, Bussum; Mej. W. J. L. Cramer Onderwijzeres 3e kl. b.h. O.W.L.O., Fahrenheitstraat 411, 's-Gravenhage; J. M. J. Beck, techn. ambt. 2e kl. b.d. P.T.T.-dienst, v. Bijlandtstraat 96, 's-Gravenhage; Mej. J. J. Jacobs, 1e Comm. b.h. Hoofdkantoor v.h. Gevangeniswezen, ing. 1 Febr. '31, 's-Gravenhage, p.a. Alg. Nederl. Handel Mij.; M. H. P. J. Paulissen, 1e Luit. der Inf. Poste Restante, Amsterdam (C.); D. B. W. v. Ardenne, Insp. 1e kl. b.d. Arbeidsinspectie v.d. Buitengew., p.a. fa. Scheurleer & Zn., 's-Gravenhage; P. Hoefsloot, Onderluit. magazijnmeester der Intend., Hobbemastr. 89, 's-Gravenhage; G. F. Stephan 1e Luit. der Art. Vliegenier, Pr. Alexanderlaan 60, Huis ter Heide.

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank, Molenstraat 45, Den Haag.

Noteeringen ter beurze van Amsterdam.

		19 Jan. 1931	26 Jan. 1931
Aandeelen	Koloniale Bank	135½	136¼
„	Ned. Ind. Handelsbank .	125½	125½
Cert. aand.	Ned. Handel Mij. . .	144	144¾
Aandeelen	Alg. Exploratie Mij. . .	94½	96
„	Kon. Petroleum Mij. . .	282⅞	296¼
„	Rubber Cult. Mij. A'dam.	104 9/16	104¼
„	Ned. Ind. Suiker Unie .	159	159¼
„	Ned. Scheepvaart Unie .	131	133
„	Handelsverg. A'dam . .	358	349¾
„	Deli Batavia Mij. . . .	236	244
„	Deli Maatschappij . . .	231½	244¾
„	Senembah Mij.	262½	276
„	Deli Spoor	154	153
„	Ned. Ind. Spoorweg Mij.	162	159
„	Philips Gloeil. (nieuwe) .	182¼	198¼
Cert. aand.	Margarine Unie . . .	172½	187½

Wisselkoersen	Verkoop
Londen	12.06⅞
New York Cable	2.48⅝
Berlijn	59.08½
Parijs	9.74½
Brussel (Belga)	34.65½
Zurich	48.10½
Weenen	34.97½

Mutatiestaat van 21 tot 28 Januari '31

Nieuwe Leden:	Voorgesteld door:
G. Jonkhoff, Groningen, Tusschen beide Markten. W. S. Kuiper, Groningen, N. Boteringestraat 19. J. L. Dekens, Groningen, Schoolholm 19.	Eigen aanmelding.
Prof. Dr. N. J. A. F. Boerma, Groningen, Emmaplein 5. E. J. van den Berg, Groningen, Kranweg 103. G. de Jager, Groningen, Marktstraat 13. Mejuffrouw F. J. Siemens, te Haren (Gr.)	den heer J. Franke te Groningen.
C. A. de Leau, Oud.-Luit.-Kol. N.I.L., Utrecht, Maliesingel 30. Mevr. J. van der Sande, Utrecht, Frederik Hendrikstraat 73bis.	den heer H. Somermeijer te Utrecht.
W. Lubberts, Hilversum, P. de Hooghlaan 57.	den heer Ir. J. R. Breemer te Hilversum.
J. van Laar, Deventer, Zwolsche Straat 26.	den heer J. G. Dommerholt te Apeldoorn.
R. C. Gaade, Oud-Luit.-Kol. Topografische Dienst N.I.L., Den Haag, Sweelinckstraat 29.	den heer G. W. F. de Vos te Den Haag.
M. G. D. Klaassen, Oud-Referendaris, Dep. v. Kol., Den Haag, Valkenboschlaan 83a.	den heer R. Zuyderhof te Den Haag.
Mr. S. K. D. M. van Lier, Advocaat en Notaris, te Den Haag, Laan Copes van Cattenburch 46.	den heer F. van Peski te Den Haag.
G. W. Reinders, Hotel Promenade, Den Haag,	Eigen aanmelding.
H. Rups, Den Haag, J. P. Coenstraat 25.	den heer P. J. M. v. d. Burg te Den Haag.
Mevr. A. v. d. Hoek, Scheveningen, Middelburgstraat 43, 1ste étage.	Eigen aanmelding.
J. J. Fens, 1ste Luit. Art. Adjudant v. d. Gouverneur, Willemstad, Fort Amsterdam. W. Wilschut, 1ste Luit. Art. Curaçao, Plantersrust. Ir. H. Gravestein, Ingenieur Dep. Openbare Werken, Curaçao. Abr. de Sala, Koopman, Willemstad, Pietermaai.	Dr. H. Polvliet te Willemstad.

Nieuwe Begunstiger:	Voorgesteld door:
F. Fonkinga, Breda, Ginnekenweg 104.	den heer E. W. van Vegchel te Breda.

Afschrijvingen:

Mevr. L. M. Buno Heslinga, Den Haag, Laan van Meerdervoort 216.

R. I. P.

P. H. Tromp, Diepenveen, Borgele 78 (overleden.)

Adresveranderingen:

Mevrouw H. C. Onnes—Leopold, Velp (G.) ,van: Overbeeklaan 4, naar: Julianastraat 8.
Ir. F. C. Frumau, van: Haarlem, Fr. Halsstraat 3, naar: Soerabaja, p.a. Kantoor Notaris van Buuren.
Mr. H. A. Nauta, Lid Raad v. Justitie, van: Leiden, naar: Weltevreden, p.a. Dep. v. Justitie.
J. Th. G. Dulfer, O.-I.-ambt. m.v. Utrecht, van: Stadhouderslaan 56, naar: Laan van Minsweerd 64.
R. F. Hartog, Administrateur „Tanah Intan", Den Haag, van: Imhoffstr. 16, naar: Carpentierstr. 117.
P. de Nes, Den Haag, van: Ieplaan 23, naar: Klaverstraat 30.
W. G. van Kuijk, Employé C.P.I.M., van: Curaçao naar: Den Haag, Vermeerstr. 204. f 5.—.
R. A. M. Engelbrecht, Gouv. Geneeskundige, van Curaçao naar: Bonaire.
E. J. Schoneveld, Employé C.P.I.M., thans: Willemstad, Kortijnweg.
G. M. Grasman, Employé C.P.I.M. thans: Willemstad, Klipstraat 54.
P. A. v. d. Veen, Employé C.P.I.M., thans: Willemstad, Berg Altena 62.
L. D. C. Gerhards, Employé K.N.S.M.;
H. W. J. Rosenberg, Employé K.N.S.M.;
C. W. Verwaaij, Employé K.N.S.M., allen van: Willemstad, naar: Cristobal „Canalzône", blijven behooren tot de afdeeling Curaçao.
Ir. W. J. Twiss, Hoofdingenieur Mijnbouw, thans te Muntok.